

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST **ŽIVO VIRELO**

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLIII • CIJENA: 2 €

LITURGIJSKI POKLICI I DIJALOZI

od 9. kolovoza do 12. rujna 2026.

Nep. autor, *Jaganjac Božji*
(mozaik u svodu kapele sv. Andrije, Ravenna),
oko 495.–500.

God. XLIII. (2026.)

Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST Živo vrelo

UREDNIKOVA RIJEČ

Liturgijski poklici i dijalози 1

NAŠA TEMA: LITURGIJSKI POKLICI I DIJALOZI

Domagoj Volarević: Poklici u liturgijskom slavlju 2

Mario Kopjar: Bog govori – Crkva odgovara
Liturgijski dijalog u euharistijskom slavlju 8

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
I. Benaković, T. Hačko, D. Pezer, I. Milovčić, D. Patafta, A. Maly

Devetnaesta nedjelja kroz godinu 16

Uznesenje Blažene Djevice Marije 20

Dvadeseta nedjelja kroz godinu 24

Dvadeset i prva nedjelja kroz godinu 28

Dvadeset i druga nedjelja kroz godinu 32

Dvadeset i treća nedjelja kroz godinu 36

U DUHU I ISTINI

Benedikt XVI. – Molitva za zvanja 40

Liturgijski poklici i dijalози

Još dok se na usnama zadržava prvi dah, započinje čovjekov put prema riječima kojima će ući u svijet odnosa. Kako postupno otkriva sebe i svijet koji ga okružuje, riječ postaje mjesto njegova susreta s drugima: njome izražava misli i osjećaje, gradi zajedništvo ili ga, nažalost, razara. Budući da govor svoju puninu ne ostvaruje u samome izgovoru, nego u susretu koji stvara, svaka riječ koja gradi zajedništvo u sebi nosi čežnju da bude primljena i pronađe odgovor. U mnoštvu glasova koji ga svakodnevno okružuju i riječi koje neprestano traže njegovu pozornost i odvlače ga prema površini života, čovjek i danas prepoznaje posebnu snagu riječi koja izvire iz istine, riječi koja budi povjerenje, otvara zajedništvo i vraća iskustvo istinske blizine. Ondje gdje riječ prerasta u susret, rađa se dijalog, a gdje se dijalog hrani istinom i ljubavlju, čovjek iznova otkriva put koji ga vodi prema Bogu i prema drugome.

U svijetu koji obiluje riječima, a sve teže pronalazi istinski dijalog, liturgija je mjesto na kojemu se Bog obraća čovjeku i okuplja svoj narod oko otajstva svoje prisutnosti. Svako slavlje započinje njegovim glasom koji sabire zajednicu, dok njezin odgovor postaje svjedočanstvo da je Božja riječ pronašla otvorena srca, spremna prihvatiti dar njegova života. Iz toga su se susreta tijekom stoljeća oblikovali liturgijski poklici koji u sebi nose živo iskustvo zajedništva između Boga i njegova naroda, u kojemu Gospodin trajno govori svojoj Crkvi, a ona vjerom odgovara njegovu glasu.

U tim kratkim riječima, koje vjernici izgovaraju gotovo spontano, sažeto je iskustvo što ga je Crkva brižno čuvala i prenosila od apostolskih vremena. U njima odzvanja glas zajednice koja prepoznaje Božju prisutnost, zahvaljuje za njegova djela i uzdiže svoje srce prema nebeskoj liturgiji. Kratke formule poput: »*Bogu hvala*«, »*I s duhom tvojim*«, »*Imamo kod Gospodina*«, »*Amen*« ili »*Gospodine, nisam dostojan...*« nose u sebi bogatstvo biblijske, liturgijske i teološke predaje te svjedoče o dijalogu koji tijekom stoljeća povezuje Boga i njegov narod. Od prvoga daha do posljednjega »*Amen*«, čovjekov život ostaje obilježen riječju. Liturgija tu riječ vraća njezinu izvoristu, učeci čovjeka da svaki istinski govor započinje slušanjem Boga, a odgovor vjere svoje konačno ispunjenje nalazi u gledanju njegova lica.

Urednik

Poklici u liturgijskom slavlju

DOMAGOJ VOLAREVIĆ

Aksel Hansen, Sv. Ambrozije, 1884.

Poklik ili aklamacija u jednom od temeljnih značenja, oblik je govora koji je dio i liturgije Crkve od vremena ranog kršćanstva. Za našu svrhu držim da je ispravno i praktično koristiti pojam poklik: to je jedan od prijevoda latinskoga pojma *acclamatio* kojega nalazimo u Konstituciji o svetoj liturgiji Drugoga vatikanskog koncila i u Općoj uredbi Rimskoga misala. Poklik u kršćanskoj liturgiji ima jasne paralele u sinagogalnom bogoslužju, ali i s neliturgijskim poklicima. Poklik je izraz radosti i odobravanja, pristajanja uz koga. Na toj liniji se odražava političko značenje poklicanja kada se eventualno potvrđivao vladar, ili u crkvenom kontekstu čak i biskupi. Tradicionalni primjer za to bio bi izbor sv. Ambrozija za biskupa, kada su ga građani Milana, dotada državnog službenika, aklamacijom izabrali za biskupa svoga grada. Poklik kao izraz radosti i sreće možemo u suvremenom kontekstu promatrati iz još jedne perspektive, koja isto spada u profano, a to je sport: zgoditak, i konačno pobjeda momčadi ili sportaša za kojega pojedinac ili grupa navijaju redovito je popraćen izrazom neposrednoga ushita i radosti izražena glasnim klicanjem. Primjere možemo naći i na drugim poljima. Dakle poklik, poklicanje ima širok raspon odnosa i kontekstâ u kojima se koristi. Iako je redovito u izražajno pojmovnom smislu naučen, odnosno koriste se već postojeći uobičajeni izričajni pojmovi prilagođeni različitim situacijama, nije rijetkost da i izričajno pojmovno bude i spontan i potpuno neposredan pa tako i originalan.

U kršćanskom bogoslužju

Poklici imaju svoje mjesto u okvirima kršćanskoga bogoslužja, gdje su od starine dio liturgije. Tako se razvio i obredni liturgijski poklik kojega tradicija prepoznaje kao spomenuti *acclamatio*. Radilo bi se o uzvicima prvih kršćana, čak judeo-kršćana koji su ispovijedali vjeru u Gospodina Isusa Krista

vjerojatno već i na sinagogalnim slavljima. Tragove koji bi govorili u prilog ovoj hipotezi imamo u samome Svetom Pismu, npr. gdje Pavao spominje načine vjeroispovijesti prvih kršćanskih zajednica: »Jer ako ustima ispovijedaš da je Isus Gospodin i srcem vjeruješ da ga je Bog uskrisio od mrtvih, bit ćeš spašen« (*Rim 10,9*). Sintagma *Isus je Gospodin* koju vjernici *ispovijedaju ustima*, vjerojatno je jedan od najranijih poklika u slavljima kršćana.

Izričaji vjerskih istina se tijekom vremena proširuju i postaju precizniji pa i donekle složeniji koliko to poklik može biti. Način poklika ipak ostaje kao jedan od elemenata liturgije. Njima se i dalje izražavaju vjerske istine, a također pokazuje i zajedničarska narav liturgije. I danas u rimskoj liturgiji postoje poklici koji se mogu karakterizirati kao pozdravi i pozivi. Zajednički su svim liturgijskim činima. Predstavljaju poveznicu i izvjesni kontinuitet u kršćanskoj zajednici od početaka. Unutar euharistijskoga slavlja su vjerojatno najizraženiji: nalaze se u svakom dijelu euharistijskoga slavlja. Radi učestalosti i jednostavnoga te kratkoga ponavljajućega obrasca nerijetko ih mnogi i ne dožive na pravi način. Pogled ćemo usmjeriti na pozdrav i poklike unutar početnih obreda euharistijskoga slavlja, ali koriste se i u ostalim konstitutivnim dijelovima liturgijskih slavlja – službi riječi, euharistijskoj službi. Prvi je od njih pa i najčešći u liturgiji *Gospodin s vama!* I odgovor *I s duhom tvojim*. Potom poklik poziva na molitvu *Pomolimo se* koji liturgija koristi kao uvod u liturgijske molitve. A tu su i poklici završetka molitve *Po Gospodinu našem Isusu Kristu...* ili *Po Kristu Gospodinu našem*. Dakle, poklici su, ako gledamo cjelokupnu povijest kršćanske liturgije i u praktičnom smislu, svjedočanstvo da vjernik koji sudjeluje u liturgiji treba preuzeti ulogu aktivnog sudionika. Od ranog srednjeg vijeka, poklici koji su do tada postali formula-cijski, ostali su do danas dio obreda.

Gospodin s vama

Koristi se praktično u svim dijelovima euharistijskoga slavlja, ali i u ostalim liturgijskim slavljima sakramenata i sakramentalâ. Unutar euharistijskoga slavlja izriče se četiri puta: u početnim obredima, prije čitanja evanđelja, kao početak dijaloga predslovlja tj. na uvodu u euharistijsku molitvu, anaforu, te u završnim obredima pri blagoslovu. Dio je pozdrava svećenika i okupljene zajednice. Pozdrav je jedan od najstarijih oblika međuljudske komunikacije uobičajen pri susretu dvoje ili više ljudi. Osim verbalnoga dijela pozdrav uključuje i kretnje. Njime se izriču poštovanje, odanost, simpatija, prijateljstvo ili formalna uljudnost. Svaki od elemenata uključuje implicitno priznavanje otvorenosti i dobrih nakana prema drugom subjektu. Pozdrav je dinamička stvarnost. Nije jednosmjernan, odnosno to ne bi trebao biti. U pravilu je dvosmjernan ili višesmjernan. Inicijacija pozdrava, odnosno tko bi pri susretu dvaju ili više subjekata prvi imao pozdraviti ovisi o mnogim parametrima

[...] poklici su, ako gledamo cjelokupnu povijest kršćanske liturgije i u praktičnom smislu, svjedočanstvo da vjernik koji sudjeluje u liturgiji treba preuzeti ulogu aktivnog sudionika.

Nicolas Poussin,
Ruta i Boaz, oko 1664.

koji su uvjetovani kulturološkim i komunikacijskim elementima. Možemo sumirati da je pozdrav jedan od uobičajenih početaka dijaloga, kako u profanom tako i u religijskom ritualnom kontekstu.

Stoga poklik, unutar pozdrava koji pri početku euharistijskog slavlja izriče svećenik, uvodi u dijalog svećenika, koji djeluje u ime Kristovo i naroda Božjega. Svako liturgijsko slavlje jest dijaloški oblikovano i jest dijalog dvaju subjekata liturgije, Boga i naroda, ili na istoj liniji ostajući, možemo reći jednako tako Krista i Crkve. Na toj osnovnoj liniji vertikalnoga dijaloga ostvaruje se i spomenuti kojega u ovom kontekstu i pojmovlju možemo nazvati

horizontalnim. Svećenik je dio naroda Božjega. Ali svećenik djeluje, predvodi slavlje *in persona Christi* (usp. SC 7). U svećeniku na otajstveni način Krist postaje »vidljiv« i predvodi svoj narod. Ulazi s narodom u komunikaciju. Narod Božji ujedinjen oko oltara Gospodnjega proslavlja Gospodina. Stoga poklik Gospodin s vama nije puka formulacija eventualnoga liturgijskoga bontona, već mora biti stvarni usklik svijesti o Gospodinovoj nazočnosti u okupljenoj zajednici. »Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, ondje sam ja među njima« (Mt 18,20).

Gospodin s vama, Dominus vobiscum, u ovom bi obliku imao izravno biti preuzet iz sv. Pisma. Nalazimo ga već u Starom zavjetu u knjizi o Rut (Rut 2,4) gdje Rutin muž Boaz pozdravlja žeteoce, »Gospodin (Jahve) bio s vama«. Vulgata taj izraz prevodi spomenutim Dominus vobiscum. Vjerojatno najpoznatiji pozdrav u ovoj formi zasigurno je pozdrav arkandela Gabriela Blaženoj Djevici Mariji: »Zdravo milosti puna, Gospodin s tobom«, ó Κύριος μετὰ σοῦ (Lk 1,28). Iako je u jednini, ostaje vrlo naglašen i značajan poklik. Analogijom s kršćanskim skupom, poklik Gospodin s vama želi naglasiti svijest o stvarnoj prisutnosti Gospodinovoj među okupljenima. Izražava i radost okupljenih zbog svijesti, znanja da je Gospodin među njima. Kako u prva vremena kršćanstva, tako i danas, svijest o prisustvu Gospodina Isusa u okupljenoj zajednici, rađa i, rekao bih, logičnim pa i jedinim mogućim odgovorom: *I s duhom tvojim*. Zašto jedinim mogućim? Odgovor koji je postao liturgijski tekst reformulirani je svetopisamski tekst iz Druge poslanice Timoteju: »Gospodin s duhom tvojim«. (2Tm 4,22) Radi se i o semitskom načinu pozdrava, koji kršćani preuzimaju. Kasnije kada se taj pozdrav i odgovor u pojmovom smislu već udomaćio

u liturgiji, vjerojatno je, radi navike ili učestalosti, izbljედjelo njegovo izvorno značenje. Tako i Augustin u svoje vrijeme daje jedno od objašnjenja poklika i odgovora temeljeći se na *Rim 8,14*: »Svi koje vodi duh Božji, sinovi su Božji«. Objašnjavajući djelovanje Duha, Augustin veli da ne bi bilo ni učitelja ni pastira da nema Duha Božjega. Po Duhu su svi koji su okupljeni na slavlje (krštenici!) dionici istoga Duha. Taj isti Duh doveo je i vodi predsjedatelja slavlja. Na tom tragu vrijedi kazati i da je to razlog zbog kojega nije dovoljno reći kao odgovor na uvodni poklik *i s tobom* ili *također i s tobom* što nalazimo u nekim suvremenim prijevodima liturgijskih knjiga drugih jezika. *I s duhom tvojim* produbljuje jednostavno značenje izraza *s tobom*. Potonji nerijetko implicira samo zemaljsku stvarnost, pogotovo u najnovije vrijeme. Duh uvodi u nebesku, kairološku stvarnost susreta s Gospodinom.

U liturgijskom kontekstu kao poklik koji je dio pozdrava u početnim obredima liturgijskog slavlja, prema Rimskom misalu imamo još dva predložena obrasca: *Milost Gospodina našega Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Svetoga Duha sa svima vama*, te *Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista*. Oba su Pavlova. Prvi je uzet iz Druge poslanice Korinćanima (*2Kor 13,13*), a drugu nalazimo na nekoliko mjesta u Sv. Pismu: U Poslanici Rimljanima (*Rim 1,7*) u Prvoj poslanici Korinćanima (*1Kor 1,3*), u Poslanici Efežanima (*Ef 1,2*), te u Poslanici Filemonu (*Fln 3*). Jednako kao i uzvik *Gospodin* izrazi su vjere kršćanske zajednice. Radi se o prilično razrađenim trojstvenim i kristološkim formulama, kojima se temeljna kerigma proširivala i utvrđivala među vjernicima. Ovim izrazima proširuje se tumačenje onoga po svemu sudeći najstarijega *Gospodin s vama*. Odgovor okupljene zajednice na sve ove poklike ostaje jednak: *I s duhom tvojim*. Dijalog kojim svi poklici započinju liturgiju jest dvostruki, ili bolje dvosmjerni izričaj vjere u Gospodinovu prisutnost. Spomenimo i da gesta koja prati taj pozdrav, mada također iz suvremene perspektive izbljedjela značenja, a to su raširene ruke svećenika, također odražavaju sveobuhvatnost pozdrava, a zaokružuju na izvjestan način i ispovijest vjere koju kršćanska zajednica izražava poklikom.

Oremus / Pomolimo se

Poklik koji više nije pozdrav, već poziv. Poziv koji svećenik kao dio zajednice u ime iste zajednice i naravno svoje ime upravlja Bogu. Liturgijski formulari na dva mjesta u ovom izričitom obliku imaju ovaj poklik: kao poziv prije zborne molitve i kao poziv prije popričesne molitve. U drugačijem obliku, proširen i prilagođen obrednom trenutku nalazi se i prije molitve nad prinosima, tj. darovne: *Molite braćo da moja i vaša žrtva bude ugodna Bogu Ocu svemogućemu*. Jednostavno je uočiti da je to zapravo poziv kojim se uvodi u tzv. predsjedateljske molitve (jer ih izgovara predsjedatelj slavlja). Kao odgovor u pozivu na zboru

Po Duhu su svi koji su okupljeni na slavlje (krštenici!) dionici istoga Duha. Taj isti Duh doveo je i vodi predsjedatelja slavlja. Na tom tragu vrijedi kazati i da je to razlog zbog kojega nije dovoljno reći kao odgovor na uvodni poklik *i s tobom* ili *također i s tobom* što nalazimo u nekim suvremenim prijevodima liturgijskih knjiga drugih jezika. *I s duhom tvojim* produbljuje jednostavno značenje izraza *s tobom*.

Simbolizam raširenih
svećenikovih ruku
znači da se,
najnaglašenije u zbornoj,
ali i u ostalima jednako
prisutno, poručuje da
predsjedatelj »sakuplja«
osobne molitvene nakane
svakoga pojedinca koji
prisustvuje slavlju. Odatle
i latinski pojam *collecta*,
od *colligo*, skupljam.

i popričesnu molitvu imamo kratku tišinu nakon koje predsjedatelj govori molitvenu formulu. Odgovor u pozivu pred molitvu nad prinosima je *Primio Gospodin žrtvu iz tvojih ruku...* dakle dinamičniji i očitije dijaloški ustrojen, jer uvodi u sami vrhunac slavlja anaforu, tj. euharistijsku molitvu. Pojam kojim se poziva na molitvu s latinskoga izvornika mogli bismo prevesti i kao izrecimo, kažimo svoju molitvu. Uključena je vrlo konkretna aktualizacija molitve jer u dijaloškoj strukturi i kontekstu u kojem se ona izgovara, dobiva i »materijalni« oblik, odnosno dohvatljiva je osjetilima tijela. Ovdje konkretno sluhom, a popraćena, kao i kod prethodnoga poklika gestom raširenih ruku pa imamo i vizualnu komunikaciju. Simbolizam raširenih svećenikovih ruku znači da se, najnaglašenije u zbornoj, ali i u ostalima jednako prisutno, poručuje da predsjedatelj »sakuplja« osobne molitvene nakane svakoga pojedinca koji prisustvuje slavlju. Odatle i latinski pojam *collecta*, od *colligo*, skupljam. Izgovaranje određene molitvene formule je kao zajednički nazivnik svih molitava koje pojedinci iznose u slavlju. Stoga poziv na molitvu u obliku poklika pridonosi jedinstvu zajednice koja slavi Kristova otajstva.

Svaka od molitava upućena je uobičajeno Bogu Ocu, što je nekada izraženo jasnim prvim zazivom, sintagmom zborne, a najčešće jednostavnim vokativom *Bože*. Poziv *Oremus*, *Pomolimo se* već i gramatičkim oblikom pokazuje jedinstvo okupljene zajednice: latinski izvornik je u konjunktivu prvog lica množine (poticajni način), dok hrvatski prijevod, budući da hrvatski jezik nema konjunktiva, zaziv prevodi imperativom. Koji god jezik uzeli, gramatički je oblik u prvom licu množine, dakle mi! U tom »mi« imamo poticaj na osobnu i zajedničku molitvu, a unutar istoga poticaja ili ishodeći iz njega, zborna se molitva razvija na način da se zajednica koja slavi prisjeti nekoga Božjega djela iz povijesti spasenja, odnosno anamnetski dio. Na tom temelju oblikuje se i konkretna molba, prozba (deprekacija) aktualne zajednice u liturgijskom kontekstu. Konačno slijedi završetak u obliku doksologije, koja može biti trojstvena (Po Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu tvome koji s tobom i Duhom svetim živi i kraljuje, Bog, po sve vijeke vjekova), ili jednostavnija kristološka (Po Kristu Gospodinu našem). Prva je uobičajenija kod zbornih molitava. Potonja je uobičajena kod molitve nad prinosima i popričesne.

Po Gospodinu našem Isusu Kristu... / Po Kristu Gospodinu našem

Završna doksologija predsjedateljskih molitava također spada među poklike liturgijskoga slavlja. Navika ili učestalost i ovdje vjerojatno pogoduju da se sadržaj ovoga poklika nedovoljno percipira i razumije. Kao i u *Gospodin s vama* i ovaj poklik izraz je vjere kršćanske zajednice. Vjere u Božju svemoć i djela koja je izveo u povijesti spasenja. Vjere da, i u zajednici koja aktualno moli, Bog

očituje sebe, svoju svemoć i svoje milosrđe. Sadržajno to je prije svega dogmatski izraz, iskaz vjere u Trojstvenoga Boga i u božanstvo Isusa iz Nazareta: *Po Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu tvome, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog po sve vijeke vjekova*. Ovo je najčešći od predloženih poklika iz Rimskoga misala za završetak zborne molitve. Trojstvena usmjerenost molitve nije puka tradicija, ostatak nečega što je Crkva u davнини praticirala pa bi se sada samo tako nastavilo. Sadržaj završne doksologije u obliku poklika mnogo je dublji. Gospodin Isus objavio je Oca (Iv 14,9) koji je poslao Duha Svetoga u Isusovo ime (Iv 14,26). Ovo je jedna od temeljnih objavljenih kršćanskih istina o Trojstvu: u toj istini moleći molitve koje izgovara predsjedatelj slavlja zajednica postaje svjesna svoje vjere, ali i odnosa prema Bogu. Po Kristu Gospodinu, koji nam je ostavio sakramente da po njima imamo pristup Bogu, upravljamo hvalu Bogu Ocu u ili po Duhu Svetome. Gospodin Isus je naš zagovornik kod Oca (1Iv 2,1), pa stoga prijedlog *po* stavlja nas u odnos s Kristom. Odnos u kojemu se vjerom prihvaća i razumije Kristovo djelo. To djelo i sve one koji slave suobličuje Kristu.

Još jedan vidik ovoga poklika je važan. Sam odnos s Kristom također je prizma kroz koju ga gledamo i shvaćamo: ...koji s tobom živi i kraljuje... po sve vijeke vjekova. Svako kršćansko liturgijsko slavlje uspostavlja na otajstven način dodir povijesnoga tj. vremenitoga i vječnoga, zemaljskoga i nebeskoga, odnosno eshatološkoga. Svako se slavlje proslavlja u toj eshatološkoj perspektivi, uskrsloga, proslavljenoga Krista, koji svojom vječnošću u liturgiji dodiruje našu povijest. Iz ovoga svijeta liturgija nam otvara nebo: to se, koliko je moguće, izriče i verbalno na ovaj način.

Zajedničko klicanje Crkve

Liturgija vodi računa o poklicima, i prepoznaje ih kao bitni, a ne samo konstitutivni dio slavlja. Kratke i jezgrovite formule mnogo toga izriču, a Crkva je unutar Tradicije prepoznala njihovo značenje koje i danas može, a rekao bih i mora biti poticajno i poučno. Konstitucija o svetoj liturgiji *Sacrosanctum concilium* u tu svrhu u br. 30 kaže: »Neka se radi promicanja djelatnoga sudjelovanja vodi briga o poklicima puka...« Djelatno uključuje i svjesno pa poklik u vremenu liturgijskog slavlja postaje predznak ili odjek poklika i pjesmi koje se pjevaju i kliču pred licem Božjim u vječnosti: *I stoga s anđelima i arkandjelima, s prijestoljima i gospodstvima i sa svom nebeskom vojskom pjesmu tvoje slave pjevamo bez prestanka kako to izričemo u predslovljima*. Stoga radosni poklici kršćanske zajednice uvode Crkvu koja slavi u vremenu u zajedničko slavlje s proslavljenom Crkvom na nebesima. ■

Francisco Carro,
Presveto Trojstvo, XVII. st.

Bog govori – Crkva odgovara

Liturgijski dijalog u euharistijskom slavlju

MARIO KOPJAR

Božji govor uvijek
prethodi svakomu
ljudskom odgovoru,
dar njegove prisutnosti
prethodi svakoj molitvi,
a objava njegove
ljubavi svakomu činu
zahvaljivanja.

Povijest spasenja nije moguće razumjeti izvan Božje riječi, budući da se upravo u njezinu govoru Bog slobodno daruje čovjeku, objavljuje mu smisao njegova postojanja i otvara put prema zajedništvu vlastitoga života. Riječ koja izlazi iz Božjih usta ne ostaje prolazni zvuk ljudskoga glasa, niti se zatvara u slovima koja su je tijekom stoljeća brižno prenosila iz naraštaja u naraštaj, budući da u sebi nosi stvarateljsku i spasiteljsku snagu njegova djelovanja te uvijek ostvaruje ono radi čega je poslana. Od prvih stranica Svetoga pisma upravo ona pokreće i usmjerava povijest spasenja. Njome je stvoren svijet: »I reče Bog... i bi tako« (*Post* 1). Njome je Abraham pozvan krenuti putem vjere i postati ocem naroda Saveza (usp. *Post* 12,1-3). Proroci su njezinom snagom održavali živom nadu Božjega naroda u vremenima nevjernosti i tame. U punini vremena ista je Riječ u krilu Djevice iz Nazareta postala tijelom i nastanila se među ljudima (usp. *Lk* 1,38; *Iv* 1,14).

Cjelokupna se povijest spasenja može promatrati kao povijest Božje riječi koja ne prestaje tražiti čovjeka, pozivati ga, oslobađati zatvorenosti vlastitoga svijeta i uvoditi ga u zajedništvo božanskoga života. Budući da Božja inicijativa uvijek prethodi ljudskom odgovoru, isti se dinamizam nastavlja u liturgijskom slavlju, u kojemu Gospodin prvi progovara svome narodu, a Crkva, sabrana snagom Duha Svetoga, slušanjem, vjerom, hvalom i zahvaljivanjem prihvaća dar njegove objave.

U tome se svjetlu jasnije razabire zbog čega dijaloška struktura pripada samoj biti liturgijskoga slavlja. Pozdravi i pozivi koji oblikuju liturgiju ne služe skladnijemu odvijanju obreda niti predstavljaju pomoć djelatnijemu udioništvu okupljene zajednice, nego očituju narav liturgije kao otajstvenoga susreta Boga i njegova naroda. Božji govor uvijek prethodi svakomu ljudskom odgovoru, dar njegove prisutnosti prethodi svakoj molitvi, a objava njegove

ljubavi svakomu činu zahvaljivanja. Slušati riječ koja se naviješta ne znači samo razumjeti njezin sadržaj, nego dopustiti da zahvati čovjekov život, preobrazi njegovo srce i uvede ga u odnos s Onim koji govori. Liturgijsko slavlje na taj se način objavljuje kao sakramentalni dijalog u kojemu Božja inicijativa neprestano otvara prostor ljudskom odgovoru te okupljeni Božji narod uvodi u otajstvo života Presvetoga Trojstva.

Takvo poimanje liturgije odražava se i u Općoj uredbi Rimskoga misala, koja ističe da poklici i dijalozi između svećenika i naroda promiču i ostvaruju zajedništvo okupljene Crkve, dok odgovori vjernika predstavljaju jedan od temeljnih oblika njihova djelatnoga udioništva u liturgiji (OURM 34-35). Zajednički poklici i liturgijski odgovori nadilaze granice obredne forme te postaju ispovijest vjere u Božje djelo koje se u liturgijskom slavlju sakramentalno uprisutnjuje. Među brojnim liturgijskim dijalozima, na osobit se način izdvajaju tri odgovora koji postupno uvode okupljeni narod u samo središte euharistijskoga otajstva. Nakon navješćaja Svetoga pisma Crkva odgovara: »Bogu hvala.« Na početku euharistijske molitve ispovijeda: »Imamo kod Gospodina.« Neposredno prije pričesti čuje poziv: »Blago pozvanima na gozbu Jaganjčevu«, na koji ponizno uzvraća: »Gospodine, nisam dostojan...«. Njihov međusobni slijed razotkriva duboku unutarnju logiku euharistijskoga slavlja koje vjernike vodi od slušanja Božjega glasa, preko uzdignutoga srca, do gozbe Jaganjčeve u kojoj se sakramentalno ostvaruje ono zajedništvo prema kojemu je čitava povijest spasenja od samoga početka usmjerena.

Riječ Gospodnja

Koliko je puta u Svetome pismu Bog progovorio, toliko je puta otvorio novo poglavlje povijesti spasenja, budući da njegov govor uvijek nosi stvarateljsku i spasiteljsku snagu: njime stvara, okuplja, oslobađa,

James Tissot, Abraham na putu, 1903.

oprašta, tješi i poziva. Navještaj Svetoga pisma u liturgiji stoga nadilazi spomen prošlih događaja, jer se u njemu otvara prostor Kristove prisutnosti i njegova živoga obraćanja okupljenoj Crkvi.

Drugi vatikanski koncil među različitim načinima Kristove prisutnosti u liturgiji na osobit način ističe njegovu prisutnost u naviještenoj riječi, učeći da »...on govori kada se u Crkvi čitaju Sveta pisma« (SC 7). Liturgija usmjerava pogled okupljene Crkve onkraj biblijskoga teksta i njegova književnoga oblika prema uskrsnome Gospodinu, koji po naviještenoj riječi i danas govori svome narodu (Ronaldo F., *Gesti e Parole della Messa*, Milano, 2005.). Liturgijski navještaj na taj način prerasta granice spomena, pouke ili biblijskoga razmatranja te postaje događaj živoga susreta u kojemu Krist po snazi Duha Svetoga okuplja svoj narod, objavljuje mu Očevu volju i uvodi ga u otajstvo vlastitoga života. Svetopisamski tekst stoga nije samo nositelj objavljenih istina koje valja razumjeti, ni skup vjerskih sadržaja koje treba prihvatiti, nego mjesto susreta u kojemu se Bog daruje čovjeku i preobražava njegov život.

Iz iste vjere proizlaze i liturgijske aklamacije kojima završavaju biblijska čitanja. Nakon čitanja navjestitelj izgovara: »Riječ Gospodnja«. Tim usklikom Crkva ispovijeda da se u riječima proroka, apostola i evanđelista, snagom Duha Svetoga obraća sam uskrsli Krist. Odgovor okupljenoga naroda: »Bogu hvala«, prerasta granice uobičajene zahvalnosti te postaje ispovijest vjere da Gospodinov govor ostaje djelatan u životu njegove Crkve, oblikujući njezinu vjeru, njezinu molitvu i njezino poslanje u svijetu. Punina naviještenoga teksta ostvaruje se u Kristu koji po njemu trajno ostaje prisutan među svojim narodom.

Znamenit prizor koji Knjiga Nehemijina opisuje nakon povratka iz babilonskoga sužanjstva (*Neh 8,1-12*) pokazuje kako je Božji govor od najranijih vremena rađao zajednicu vjere. Okupljeni

narod sluša Zakon, odgovara: »Amen! Amen!«, klanja se licem do zemlje, dok leviti tumače naviještene riječi kako bi ih svi mogli razumjeti. Razumijevanje ovdje ne ostaje na razini intelektualnoga shvaćanja, nego se nastavlja u klanjanju, a klanjanje postupno zahvaća čitav život okupljenoga naroda. Ista se dinamika nastavlja u liturgiji Crkve, u kojoj naviještena riječ postaje događaj Božjega susreta s njegovim narodom.

U tome se otvara jedno od temeljnih pitanja liturgijske teologije: što zapravo znači da Krist govori kada se u Crkvi čita Sveto pismo? Crkvena je predaja oduvijek ispovijedala da naviještena riječ ostaje živa i djelotvorna (usp. *Heb 4,12*), budući da se

Julius Schnorr von Carolsfeld,
Ezra čita narodu knjigu Zakona, 1860.

u njezinu liturgijskom navješćaju obraća sam uskršli Gospodin koji po Duhu Svetome neprestano govori svojoj Crkvi. Sveti Augustin tu stvarnost sažima znamenitim riječima: »Evangelje je Kristova usta. On sjedi na nebu, ali ne prestaje govoriti na zemlji« (*Os Christi Evangelium est. Sedet in caelo, et loqui non cessat in terra*; S. Augustinus, *Sermo* 85, 1, PL 38, 520).

Služba čitača svoju puninu ne pronalazi u ljepoti glasa, pravilnoj dikciji ili izražajnosti govora, premda i one imaju svoje mjesto u dostojanstvu liturgijskoga navješćaja. Njegova je zadaća postati služiteljem Riječi, čovjekom čiji glas postaje proziran za glas Kristov. Koliko se više povlači vlastita osobnost, toliko snažnije može odjeknuti Onaj koji govori svojoj Crkvi. U tome se otkriva duboki razlog zbog kojega je Crkva od samih svojih početaka navješćaj Svetoga pisma povezivala s posebnom službom čitača, svjesna da se u tome služenju ne prenosi samo tekst, nego se posreduje živi Božji govor.

Možda upravo ovdje suvremeni vjernik susreće jednu od svojih najvećih kušnji. Poznatost biblijskih tekstova i učestalost liturgijskih odgovora lako stvaraju privid da je Božji govor već unaprijed poznat, pa njegova riječ prestaje iznenađivati i preobražavati, dok glasovi svakodnevice i vlastite zaokupljenosti postupno nadjačavaju glas Gospodinov. Liturgija odgaja drukčiji način slušanja, tražeći srce koje dopušta da ga Bog prvi pronade, budući da jedino primljena riječ može preobraziti čovjekov život. Odgovor: »Bogu hvala« tada prestaje biti naučena formula i postaje zahvalna ispovijest vjere da se Krist u naviještenoj riječi doista obraća svojoj Crkvi.

Navješćaj Svetoga pisma ne završava posljednjom izgovorenim rečenicom, budući da ono što Bog izgovara nastavlja djelovati u srcima onih koji slušaju. Svaki njegov govor otvara put novomu daru pa liturgija okupljeni narod postupno vodi prema euharistijskoj molitvi, u kojoj će srce biti pozvano uzdići se Onomu od kojega dolazi svaka riječ života.

Gore srca

Euharistijska molitva započinje u trenutku kada Crkva, zahvaćena riječju koju je upravo čula, uzdiže svoje srce prema Gospodinu od kojega izvire svaka riječ života i u kojemu pronalazi svoje ispunjenje. Poziv: »Gore srca!«, sačuvan gotovo nepromijenjen od apostolskih vremena, daleko nadilazi liturgijsku formulu, budući da u nekoliko riječi sažima cjelokupni nutarnji pokret vjere kojim se čovjek otvara Božjoj prisutnosti i dopušta da njegov pogled bude preobražen svjetlom koje silazi odozgor. U njegovu odjeku prepoznaju se riječi svetoga Pavla: »Ako ste suuskršli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu. Za onim gore težite, ne za zemaljskim« (*Kol* 3,1-2), čime se otkriva temeljna usmjerenost kršćanskoga života prema uskrsnome Gospodinu, koji svojim vazmenim otajstvom svemu stvorenomu daruje njegov konačni smisao.

Poznatost biblijskih tekstova i učestalost liturgijskih odgovora lako stvaraju privid da je Božji govor već unaprijed poznat, pa njegova riječ prestaje iznenađivati i preobražavati, dok glasovi svakodnevice i vlastite zaokupljenosti postupno nadjačavaju glas Gospodinov. Liturgija odgaja drukčiji način slušanja, tražeći srce koje dopušta da ga Bog prvi pronade, budući da jedino primljena riječ može preobraziti čovjekov život.

Srce, koje u biblijskome govoru označuje središte čovjekove osobe, mjesto odluka, slobode, pamćenja i ljubavi, u Kristu pronalazi svoje istinsko ishodište iz kojega se novim pogledom promatra Bog, čovjek i svijet. Liturgijski poziv ne traži usmjerenost misli prema nebu, nego obraćenje čitave osobe, čija nutrina postaje sposobna prepoznati Božje djelovanje u vremenu i povijesti. Odgovor okupljene zajednice: »Imamo kod Gospodina«, stoga nije samo potvrda spremnosti za euharistijsku molitvu, već ispovijest vjere da čovjekovo srce svoje pravo prebivalište nalazi u Kristu te da svako istinsko zahvaljivanje izvire iz života koji je već zahvaćen njegovom prisutnošću.

Upravo se ovdje liturgija na osobit način otvara nebeskoj dimenziji. Predslovlje, koje neposredno slijedi dijalog između svećenika i naroda, otvara veliko slavljenje Boga u kojemu se Crkva pridružuje pjesmi anđela i svetih: »Svet, svet, svet Gospodin Bog Sabaot« (usp. *Iz* 6,3; *Otk* 4,8). Vrijeme se dotiče vječnosti, granice između vidljivoga i nevidljivoga postaju prozirnije, a hvala, koju Crkva uznosi Bogu, poprima kozmičke razmjere, obuhvaćajući cjelokupno stvorenje koje u Kristu pronalazi svoje jedinstvo i svoje dovršenje.

Poput hodočasnika koji tijekom cijeloga puta u srcu nosi svetište prema kojemu hodi, Crkva već na početku euharistijske molitve ispovijeda da njezino srce pripada Gospodinu i da je čitav njezin život usmjeren prema njemu kao konačnom ispunjenju svake ljudske čežnje. Glas predsjedatelja iz tog razloga ne odjekuje kao privatna molitva pojedinca, već kao glas čitavoga Tijela Kristova, koje po svome Gospodinu zahvaljuje Ocu za djelo stvaranja, otkupljenja i posvećenja, pred njegovo lice prinosi radosti i trpljenja, nade i tjeskobe ljudi svakoga vremena te u ime svega stvorenja uznosi hvalu Onomu od kojega sve prima i prema kojemu sve teži.

Liturgija na ovome mjestu ne traži mnoštvo riječi ni izvanredna osjećanja, nego srce koje je sposobno ostati kod Gospodina. Iz takve nutrine rađa se istinsko zahvaljivanje, prinos darova otkriva svoju dubinu, a euharistijska molitva prestaje biti niz izgovorenih obrazaca te se objavljuje kao veliko otajstvo u koje Crkva ulazi vjerom. Uzdignuto srce već sada živi od zajedništva koje će svoju puninu dosegnuti na gozbi Kraljevstva, prema kojoj je od početka usmjereno čitavo euharistijsko slavlje.

... Blago onima koji su pozvani na gozbu Jaganjčevu

Nakon što je u naviještenoj riječi okupila svoju zajednicu, a u euharistijskoj molitvi uzdigla zahvalu Ocu po Kristu, liturgija sada usmjerava pogled prema gozbi Jaganjčevoj, u kojoj sakramentalno zajedništvo postaje predokus eshatološke punine. Ono što je najprije bilo primljeno sluhom, a potom vjerom uzneseno u zahvalnu molitvu, približava se svojoj sakramentalnoj punini, budući da objava uvijek vodi prema daru koji jedini može ispuniti ono što je navijestila. Otajstvo koje je bilo slušano, sada postaje

Poput hodočasnika koji
tijekom cijeloga puta
u srcu nosi svetište
prema kojemu hodi,
Crkva već na početku
euharistijske molitve
ispovijeda da njezino
srce pripada Gospodinu
i da je čitav njezin život
usmjeren prema njemu
kao konačnom ispunjenju
svake ljudske čežnje.

blagovano, obećano zajedništvo poprima vidljivi sakramentalni oblik, a Krist, naviješten u riječima Svetoga pisma, predaje samoga sebe za život svijeta.

Pokazujući posvećeni kruh i vino, svećenik izgovara riječi koje pred okupljenom Crkvom otvaraju obzor konačnoga ispunjenja: »Blago onima koji su pozvani na gozbu Jaganjčevu«. Ovaj liturgijski poziv svoje ishodište nalazi na posljednjim stranicama Knjige Otkrivenja, gdje anđeo proglašava: »Blago onima koji su pozvani na svadbenu gozbu Jaganjčevu« (Otk 19,9). U tome se trenutku oltar na kojemu Crkva slavi Kristovu vazmenu žrtvu otvara prema nebeskoj liturgiji u kojoj će isto otajstvo jednom zasjati u svojoj dovršenoj slavi. Sakramentalni znak otvara pogled prema punini, kojoj od početka teži čitava povijest spasenja, vrijeme se dotiče vječnosti, a pričest postaje predokus stola za kojim će Jaganjac okupiti sve narode u Kraljevstvu koje nema svršetka.

Takvo je razumijevanje duboko obilježilo cjelokupnu liturgijsku predaju Crkve. Crkveni su oci u euharistiji prepoznavali *viaticum*, kruh koji prati čovjeka na njegovu zemaljskom hodočašću, i *pignus futurae gloriae*, zalag buduće slave koja će se objaviti u punini Božjega kraljevstva. Sveti Ambrozije promatra euharistiju kao dar u kojemu čovjek već sada kuša ono što će jednoga dana posjedovati u punini nebeske domovine (S. Ambrosius, *De sacramentis*, V, 4, 25, PL 16, 450–451.), a sveti Augustin u kruhu satkanome od mnoštva zrnja prepoznaje otajstvo Crkve koju Krist sabire u jedinstvo svoga Tijela (S. Augustinus, *Sermo* 272, PL 38, 1247.). Pogled euharistije istodobno počiva na Kalvariji, gdje je Jaganjac jednom zauvijek prinio samoga sebe za život svijeta, i na nebeskome Jeruzalemu, gdje će isto otajstvo zablistati u svojoj dovršenoj slavi. Pričesni poziv nosi obilježje blaženstva, budući da okupljenu zajednicu ne poziva samo pristupiti oltaru, nego već sada živjeti od stvarnosti kojoj je usmjerena čitava povijest spasenja.

Na riječi: »Blago pozvanima na gozbu Jaganjčevu« Crkva odgovara ispoviješću rimskoga satnika: »Gospodine, nisam dostojan da uniđem pod krov moj; samo reci riječ i ozdravit će duša moja« (Mt 8,8; usp. Lk 7,6–7). U njegovoj poniznosti prepoznaje vlastitu vjeru, svjesna da se Kristov dar nikada ne može zahtijevati kao pravo niti steći ljudskom zaslugom, budući da uvijek ostaje

Sebastiano Ricci,
Krist i rimski satnik, 1726. – 1729.

Liturgijski poklici i odgovori, premda oblikovani ljudskim riječima, nose u sebi dinamiku koja nadilazi granice ljudskoga govora, budući da svaki od njih označuje novi korak na putu kojim Crkva ulazi u zajedništvo Presvetoga Trojstva.

plod milosti koja prethodi svakomu čovjekovu odgovoru. Satnik se pouzdao u snagu Kristove riječi koja ozdravlja i daruje život. Istim se pouzdanjem Crkva približava euharistijskom stolu, ispovijedajući da pred sobom ima dar koji se može primiti jedino poniznim i zahvalnim srcem. Blizina Gospodinova uvijek produbljuje svijest o vlastitoj nedostatnosti, premda upravo u tome iskustvu čovjek otkriva veličinu milosti koja ga neprestano prethodi, prati i preobražava.

Neposredno nakon te ispovijesti vjere, okupljena zajednica pristupa stolu Gospodnjemu. Time ulazi u jedinstvo dvaju stolova jednoga otajstva – stola Božje riječi i stola Kristova Tijela – s kojih se hrani istim Gospodinom koji u Svetome pismu govori, a u euharistiji se daruje kao kruh života (usp. *DV* 21; *SC* 48; *OURM* 28). Put, koji je započeo navještajem Svetoga pisma, ovdje doseže svoj sakramentalni vrhunac, budući da ono što je bilo prihvaćeno vjerom sada postaje stvarni dar Kristove prisutnosti, a riječ života nalazi svoje ispunjenje u otajstvu njegova Tijela.

Pričest uvijek izgrađuje Crkvu kao jedno Tijelo Kristovo. Riječi rimskoga satnika vjernici izgovaraju jednim glasom, očitujući da se euharistijski dar nikada ne prima izdvojeno, nego u zajedništvu naroda koji Krist okuplja oko svoga stola. Kruh koji se lomi čini da mnogi postaju jedno tijelo (usp. *1Kor* 10,16-17) pa euharistija ne produbljuje samo osobni odnos svakoga vjernika s Gospodinom, nego oblikuje Crkvu kao vidljivi sakrament njegova spasenjskog djelovanja u svijetu. U tome svjetlu posebno odjekuju Augustinove riječi upućene novokršćenicima: »Primate ono što jeste i budite ono što primete« (S. Augustinus, *Sermo* 272, PL 38, 1247.). Primajući Tijelo Kristovo, Crkva sve dublje postaje ono što joj je od početka darovano biti: Kristovo Tijelo koje nastavlja njegovo djelo spasenja među ljudima.

Prema punini

Božji govor uvijek prethodi čovjekovu odgovoru, a svaki odgovor Crkve otvara prostor još dubljemu daru njegove prisutnosti. Cjelokupno euharistijsko slavlje razvija se unutar toga otajstvenoga dijaloga u kojemu Bog po Kristu, u snazi Duha Svetoga, neprestano okuplja svoj narod, objavljuje mu svoju ljubav i uvodi ga u dioništvo vlastitoga života. Liturgijski poklici i odgovori, premda oblikovani ljudskim riječima, nose u sebi dinamiku koja nadilazi granice ljudskoga govora, budući da svaki od njih označuje novi korak na putu kojim Crkva ulazi u zajedništvo Presvetoga Trojstva.

Odgovor »Bogu hvala«, usklik »Imamo kod Gospodina« i ponizna molitva rimskoga satnika razotkrivaju unutarnje jedinstvo euharistijskoga slavlja. Bog najprije progovara svome narodu, potom uzdiže njegovo srce prema nebesima i naposljetku ga hrani Kruhom života, ostvarujući ono što je od početka navještao. Liturgijski dijalozi stoga nisu samo rubni dijelovi obreda

ni pomoćna sredstva za udioništvo okupljene zajednice, nego sažimaju cjelokupni put kojim Krist svoju Crkvu vodi od slušanja prema vjeri, od vjere prema zahvaljivanju, od zahvaljivanja prema euharistijskom blagovanju, a od sakramentalnoga zajedništva prema punini njegova kraljevstva.

Svako euharistijsko slavlje nosi u sebi čežnju za danom u kojemu će sakramentalni znakovi ustupiti mjesto neposrednom gledanju, a ono što se sada prima pod prilikama kruha i vina, zasjati u punini objavljene slave. Tada više neće biti potrebno naviještati Božju prisutnost, budući da će njegovi gledati lice Gospodnje (usp. 1Kor 13,12). Liturgijski dijalozi utihnute će pred puninom susreta, ne zbog toga što će riječ izgubiti svoje značenje, nego zbog toga što će svaka izgovorena riječ pronaći svoje ispunjenje u gledanju, svaka molitva u neposrednom zajedništvu s Bogom, a svaki sakramentalni znak u stvarnosti koju je tijekom zemaljskoga hoda naviještao i uprisutnjivao.

Ono što Crkva sada sluša u navještaju Svetoga pisma, ispovijeda u svojim odgovorima, zahvalno prinosi u euharistijskoj molitvi i blaguje za stolom Gospodnjim, tada će zablistati u punini pred prijestoljem Jaganjca, gdje više neće biti razlike između obećanja i njegova ispunjenja, između sakramentalnoga znaka i zbilje koju označuje, između vjere koja traži i gledanja koje posjeduje. Vjera će ustupiti mjesto gledanju, nada će se preobraziti u potpuno ispunjenje, a ljubav će ostati jedini jezik novoga neba i nove zemlje, jer će Bog doista biti »sve u svima« (1Kor 15,28). ■

LITURGIJSKI KALENDAR

KOLOVOZ

9 N DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

- 10 P **SV. LOVRO, đakon i mučenik, blagdan;**
vl.: 2Kor 9,6-10; Ps 112,1-2.5-9; Iv 12,24-26
- 11 U **SV. Klara Asiška, djevica, spomendan;**
Ez 2,8 - 3,4; Ps 119,14.24.72.103.111.131; Mt 18,1-5.10.12-14
- 12 S **Svagdan ili: Sv. Ivana Franciska de Chantal, redovnica;**
Ez 9,1-7; 10,18-22; Ps 113,1-6; Mt 18,15-18
- 13 Č **Svagdan ili: sv. Poncijan, papa, i Hipolit, prezbiter, mučenici;**
Ez 12,1-12; Ps 78,56-62; Mt 18,21 - 19,1
- 14 P **SV. Maksimilijan Marija Kolbe, prezbiter i mučenik, spomendan;**
Ez 16,1-15.60.63; Otp. pj.: Iz 12,2-3.4bcd.5-6; Mt 19,3-12

15 S UZNESENJE BLAŽENE DJEVICE MARIJE, svetkovina

16 N DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU

- 17 P **Svagdan:** Ez 24,15-24; Otpj. pj.: Pnz 32,18-21; Mt 19,16-22
- 18 U **Svagdan:** Ez 28,1-10; Otpj. pj.: Pnz 32,26-28.30.35c-36; Mt 19,23-30
- 19 S **Svagdan ili: Sv. Ivan Eudes, prezbiter;** Ez 34,1-11; Ps 23,1-6; Mt 20,1-16a
- 20 Č **SV. Bernard, opat i crkveni naučitelj, spomendan;**
Ez 36,23-28; Ps 51,12-15.18-19; Mt 22,1-14
- 21 P **SV. Pio X., papa, spomendan;** Ez 37,1-14; Ps 107,2-9; Mt 22,34-40
- 22 S **Blažena Djevica Marija Kraljica, spomendan;**
od dana: Ez 43,1-7a; Ps 85,9-14; Mt 23,1-12

23 N DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

- 24 P **SV. BARTOL APOSTOL, blagdan;**
vl.: Otk 21,9b-14; Ps 145,10-13b.17-18; Iv 1,45-51
- 25 U **Svagdan ili: Sv. Ljudevit; ili: Sv. Josip Kalasanijski;**
2Sol 2,1-3a.14-17; Ps 96,10-13; Mt 23,23-26
- 26 S **Svagdan:** 2Sol 3,6-10.16-18; Ps 128,1-2.4-5; Mt 23,27-32
- 27 Č **SV. Monika, spomendan;** 1Kor 1,1-9; Ps 145,2-7; Mt 24,42-51
- 28 P **SV. Augustin, biskup i crkveni naučitelj, spomendan;**
1Kor 1,17-25; Ps 33,1-2.4-5.10ab.11; Mt 25,1-13
- 29 S **Mučeništvo sv. Ivana Krstitelja, spomendan;**
vl.: Jr 1,17-19; Ps 71,1-6b.15ab.17; Mk 6,17-29

30 N DVADESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

- 31 P **Svagdan:** 1Kor 2,1-5; Ps 119,97-102; Lk 4,16-30

RUJAN

- 1 U **Svagdan:** 1Kor 2,10b-16; Ps 145,8-14; Lk 4,31-37
- 2 S **Svagdan:** 1Kor 3,1-9; Ps 33,12-15.20-21; Lk 4,38-44
- 3 Č **SV. Grgur Veliki, papa i crkveni naučitelj, spomendan;**
1Kor 3,18-23; Ps 24,1-6; Lk 5,1-11
- 4 P **Svagdan:** 1Kor 4,1-5; Ps 37,3-6.27-28.39-40; Lk 5,33-39
- 5 S **Svagdan ili: Sv. Terezija iz Kolkate, redovnica;**
1Kor 4,6b-15; Ps 145,17-21; Lk 6,1-5
- 6 N DVADESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU
- 7 P **SV. Marko Križevčanin, prezbiter i mučenik, spomendan;**
od dana: 1Kor 5,1-8; Ps 5,4b-7.12; Lk 6,6-11
- 8 U **ROĐENJE BLAŽENE DJEVICE MARIJE, blagdan;**
vl.: Mih 5,1-4a ili: Rim 8,28-30; Ps 13,6; Mt 1,1-16.18-23
- 9 S **Svagdan ili: Sv. Petar Claver, prezbiter;**
1Kor 7,25-31; Ps 45,11-12.14-17; Lk 6,20-26
- 10 Č **Svagdan:** 1Kor 8,1b-7.10-13; Ps 139,1-3.13-14.23-24; Lk 6,27-38
- 11 P **Svagdan:** 1Kor 9,16-19.22b-27; Ps 84,4-6a.8a.12; Lk 6,39-42
- 12 S **Svagdan ili: Presveto Ime bl. Dj. Marije;**
1Kor 10,14-22; Ps 116,12-13.17-18; Lk 6,43-49

Devetnaesta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Pogledaj, Gospodine, na Savez svoj, i život svojih siromaha ne zaboravi zauvijek. Ustani, Bože, zauzmi se za svoju parnicu, ne zaboravi vike onih koji te zazivaju. (Ps 74,20.19.22-23)

ZBORNA MOLITVA

Svemogućí vječni Bože, smijemo te zvati svojim Ocem. Daj da nam u srcu poraste duh sinovstva te uđemo u obećanu baštinu. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti darove koje si nam ti udijelio. Molimo te, primi ih iz ruku svoje Crkve i snagom Duha pretvori u otajstvo spasenja. Po Kristu.

Prvo čitanje 1Kr 19,9a.11-13a

Stani u gori pred Gospodinom.

Čitanje Prve knjige o Kraljevima

U one dane: Dođe Ilija na Božje brdo Horeb, uđe u neku pećinu i prenoći u njoj. I gle, eto k njemu riječi Gospodnje. Glas mu reče: »Iziđi i stani u gori pred Gospodinom. Evo Gospodin upravo prolazi.« Pred Gospodinom je bio silan vihor, tako snažan da je drobio brda i lomio hridi, ali Gospodin nije bio u olujnom vihoru; poslije olujnog vihora bio je potres, ali Gospodin nije bio u potresu; a poslije potresa bio je oganj, ali Gospodin nije bio u ognju; poslije ognja šapat laganog i blagog lahora. Kad je to čuo Ilija, zakri lice plaštem, iziđe i stade na ulazu u pećinu.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 85,9ab.10-14

Pripjev: Pokaži nam, Gospodine, milosrde svoje i daj nam svoje spasenje!

Da poslušam što mi to Gospodin govori: Gospodin obećava mir.

Zaista, blizu je njegovo spasenje onima koji ga se boje

i slava će njegova prebivati u zemlji našoj.

Ljubav će se i vjernost sastati,
pravda i mir zagrliti.

Vjernost će nicat iz zemlje,
pravda će gledat s nebesa.

Gospodin će dati sreću,

i zemlja naša urod svoj.

Pravda će stupati pred njim,
a mir tragom stopa njegovih.

Drugo čitanje Rim 9,1-5

Htio bih ja sâm proklet biti za braću svoju.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo: Istinu govorim u Kristu, ne lažem; susvjedok mi je savjest moja u Duhu Svetom: silna mi je tuga i neprekidna bol u srcu. Da, htio bih ja sâm proklet biti, odvojen od Krista, za braću svoju, sunarodnjake svoje po tijelu. Oni su Izraelci, njihovo je posinstvo, i slava, i savezi, i zakonodavstvo, i bogoštovlje, i obećanja; njihovi su i oci, od njih je, po tijelu, i Krist, koji je iznad svega, Bog blagoslovljen u vjekove. Amen.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Ps 130,5

U Gospodina ja se uzdam,
duša se moja u njegovu uzda riječ.

Evanđelje Mt 14,22-33

Zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi!

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

Pošto je nahranio mnoštvo, Isus odmah prisili učenike da uđu u lađu i da se prebace prije nego dok on otpusti mnoštvo. A pošto otpusti mnoštvo, uziđe na goru, nasamo, da se pomoli. Uvečer bijaše ondje sam.

Lađa se već mnogo stadija bila otisnula od kraja, šibana valovima. Bijaše protivan vjetar. O četvrtoj noćnoj straži dođe on k njima hodeći po moru. A učenici ugledavši ga kako hodi po moru, prestrašeni rekoše: »Utvara!« I od straha kriknuše. Isus im odmah progovori:

François Boucher, *Petar hoda po vodi*, oko 1766.

PRIČESNA PJESMA

Kruh koji ću ja dati
tijelo je moje, za život
svijeta, govori
Gospodin.
(Iv 6,52)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, pričestili smo
se tijelom i krvlju tvoga
Sina. Ta pričest neka nas
spasi i utvrdi u svjetlu
tvoje istine. Po Kristu.

»Hrabro samo! Ja sam! Ne bojte se!« Petar prihvati i reče: »Gospodine, ako si ti, zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi!« A on mu reče: »Dođi!« I Petar siđe s lađe te, hodeći po vodi, pođe k Isusu. Ali kad spazi vjetar, poplaši se, počne tonuti te krikne: »Gospodine, spasi me!« Isus odmah pruži ruku, dohvati ga i kaže mu: »Malovjerni, zašto si posumnjao?« Kad udoše u lađu, utihnu vjetar. A oni na lađi poklone mu se ničice govoreći: »Uistinu, ti si Sin Božji!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	226	Od sva se četiri vjetra
ili	79	Spasi nas, Gospodine
Otpjevni psalam:	110	Pokaži nam, Gospodine
Prinosna:	226.2 i 3	Tisuću zrnaca skupa
ili	237	Mir svoj, o Bože
Pričesna:	273	Ja sam s vama
	246	Ovdje je sada
	ŽV 7/2022	Kruše života
Završna:	755	Srce Božansko

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, pozvani da se ne plašimo oluja i strahova koji isprepliću egzistenciju ljudske ovozemnosti, upravimo svoj pogled prema svemogućem Bogu Ocu te mu se puni pouzdanja obratimo:

1. Crkvu osposobljavaš da hrabro svjedoči Kristovu prisutnost. Daj da neprestano osluškuje tvoj glas te u pouzdanju u tvoga Sina ne sustaje koračajući putem spasenja, molimo te.
2. Svećenici žive u osobitoj povezanosti s tobom u skrovitosti molitve. Daj da znaju prepoznati tvoj glas te iz toga zajedništva crpiti snagu za plodonosno služenje povjerenom narodu, molimo te.
3. Istinski mir proizlazi iz priznavanja tebe kao izvora pravde i spasenja. Prosvijetli narode da se ne uzdaju u ljudsku moć, već u tebi prepoznaju jedini pravi put trajnoga mira u zajedništvu, molimo te.
4. Snaga vjere očituje se u pogledu upravljanja prema Kristu. Učvrsti nas u vjeri da ne sumnjamo u tvoju blizinu, već da te u svakoj životnoj situaciji s pouzdanjem zazivamo, molimo te.
5. Svima koji ti ostanu vjerni, otvaraš vrata vječnosti. Našu pokojnu braću i sestre, koji su ti za života bili odani i vjerno vršili tvoje zapovijedi, obraduj radošću spasenja, molimo te.

Bože, Oče svemogući, usliši ove molitve koje smo ti u iskrenome pouzdanju upravili. Utišaj oluje ovoga svijeta koje nas neprestano odvlače od tvoga mira i daj da svoj pogled uvijek usmjeravamo na tvoj put spasenja.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

O vjeri koja se gubi jer se prestane gledati u Krista

Strahovi ljudskog života

Ljudski život obilježen je mnogim strahovima. S jedne strane tu je strah da netko neće ispuniti očekivanja drugih, a s druge strane i taj da će sam ostati razočaran jer se nije ostvarilo sama sebe u onoj mjeri u kojoj je to netko sam očekivao. Biblija o strahovima govori na više mjesta, a ujedno i sam ljudski život prikazuje kao jednu lijepu, ali i često tjeskobnu pustolovinu prikazujući sve moguće opasnosti koje u čovjeku mogu uroditi strahom i nemirom.

Život koji se ne može zaustaviti

Evandjelja Krista i učenike, a shodno tome i prvu crkvenu zajednicu prikazuju kao zajednicu ljudi koja često živi nelagodu. Koriste tako evanđelisti kako bi ocrtaли narav prvih zajednica vjernika sliku lađe koja plovi po moru usprkos brojnim vjetrovima koji ju ljuljaju ne bi li ju prevrnuli. Slika je to više nego sugestivna te prikazuje ono što i jest istinski život svakoga čovjeka. Život je to u kojemu se putuje zajedno na lađi i to bez obzira pušu li ili ne pušu protivni vjetrovi. Jer život se ne može zaustaviti. Nije ga moguće u jednome trenutku zamrznuti pa ga kao meso iz hladnjaka ponovno odmrzavati i potom pripravlјati kao ukusno jelo u prikladnom trenutku. Sa životom nije tako. Njega nije moguće zbog naleta nepovolјnih vremenskih prilika obustavljati. Čini se kako su toga svi svjesni, a osobito oni već malo stariji koji na svojim plećima imaju puno godina iskustva ploidbe na Kristovoj lađi. No, upravo će oni u danima tjeskobe i nemirnih vjetrova biti tješitelji jerbo su sami prošli kroz bure i oluje, scile i haribde života u svijetu. I uvijek ih je važno znati upitati: kako ste uspjeli? Na osnovu kojih snaga ste, unatoč protivnim vjetrovima, i dalje ostali istinski ljudi te ujedno i vjernici. Kako to da niste istu vjeru već proglasili bezvrijednom zbog

sve siline oluje koja je katkada bivala toliko jaka da je životu oduzimala svaki smisao? Dapače, život se činio uistinu besmislenim i bezvrijednim.

Svjedočanstva malo stariјih vjernika

Mudri i stari ljudi, a još uvijek istinski karakterni ljudi sa stavom te vjerom koja je kao zlato u talјici prokušana, počet će u pokušaju odgovaranja na netom postavljeno pitanje izreći svoju životnu priču. Prvo i osnovno što će tada reći jest: vjera me je sačuvala u svemu. Vjera je u meni sačuvala i ljudskost koja je već stremila ka propasti zbog tolikih trenutaka gdje se od mene tražilo da budem tek politički korektan ne mareći za čovjeka i njegovo dostojanstvo. Vjerovao sam, nastavlja mudri i već stariji gospodin, kako je moj život u Božјoj ruci te da njemu dugujem sve pa i vlastiti život. Mladi će krizmanik, koji je ujedno i onaj koji postavlјa pitanja, tada zastati te malo promislivši nastaviti s pitanјima kao u kakvom pravom novinskom intervjuu.

Krizmanika koji je ujedno i unuk svojega dide zanimalo je još nešto. Naime, a kako si došao do takve vјere te je li ona uvijek bila toliko jaka da ti je mogla biti oslonac u trenucima straha i očaja? Djed malo razmislivši budući da ne želi razočarati svojega dragog unuka počne tada postupno pojašnjavati. Ne, dragi Josipe, nije vjera nešto što daje apsolutnu sigurnost niti je automatsko rješenje svih problema. Kortizol se u organizmu jednako pojavlјuje i vјernicima i nevјernicima. Uči tome i evanđeoski odlomak u kojemu se Petra prikazuje kao onoga koji i sam uči vjerovati. Evandjelja ga prikazuju kao osobu koja je i sumnjala. Osobu koja je doživlјavala i teške trenutke te kušala surovost vјerničkoga života. No, postupno je dozrio i to na način da je trebao svladati temelјnu lekciju – vjerovati znači prepustiti se Kristu da on nosi život.

Krist kao vjeroučitelj

Evandjelje ove nedjelje prikazuje dakle Krista kao učitelja s autoritetom. Onoga koji je svoje učenike na izravan način i u konkretnim zgodama svakodnevnice učio što znači vjerovati. Uči ih tako da vjerovati znači prije svega oslanjati se na Njega, a ni u kom slučaju na samoga sebe. Slikovito i na vrlo zoran način prikazuje to evanđeoska scena gdje Krist hodi po vodi, a Petar dok to promatra želi i sam biti sposoban to učiniti. Petar kao i mladi krizmanik Josip, želi vjeru doživjeti. Traži neki konkretni dokaz da vjera ima smisla. Konkretnijeg dokaza od hodanja po vodi ne može biti i Petar sada želi okušati se u prilici te vidjeti ima li ta vjera u Krista smisla ili ne.

Petrov hod započinje vrlo samouvjereno. Ne čudi to budući ga evanđelisti prikazuju kao osobu koja je vrlo dinamična. Čovjek je to koji želi sve napraviti u hipu i vjeruje da se to tako i može napraviti. Zato na Kristov poziv da dođe, tj. da krene hoditi po vodi, on odmah pristaje. Umah biva oduševljen jer vidi da je sposoban hoditi po vodi. No, njegov hod ne traje dugo jer kako je i naglašeno u evanđeoskom odlomku, pogled mu se zaustavlja na vjetru koji počinje burno puhati. Tonuti počinje odmah te biva prestravljen. Nije se dogodilo ipak ništa dramatično jer Krist pruža ruku i pridizhe Petra.

Gledati probleme ili gledati Krista?

Pouka koju svaki vjernik dok čita isti evanđeoski odlomak može izvući je sljedeća. Uči dakle evanđeoski tekst kako se život u vjeri temelji, a već je i bilo rečeno, prije svega na Kristu. On je temelj i garancija života vjernika. Pojedinaac svoj vjernički život izgrađuje tako prije svega na osnovu udioništva na onome što je Krist već učinio za njega. Svoj pogled vjernici bi uvijek trebali usmjeravati prema Kristu. Međutim, što se često događa? Vjernik je svjedok da se u njegovu životu vrlo često događa suprotno. Pred silinom problema bilo koje vrste vjernik često ostaje tek onaj koji promatra problem. U istoj prevelikoj usredotočenosti na ono

Lluís Borrassà, *Isus i Petar na vodi*, 1411.

što je loše, odnosno na probleme, njegova vjera jednostavno počinje sve više blijediti. Razlog je jednostavan, ukoliko je pogled s Krista okrenut na probleme u vjerniku stvara nemir i nelagodu, a tada je malo toga moguće promijeniti.

Zaustavivši se i sebi posvjestivši da je Krist živ u svakome trenutku, baš kao što je i bio i u trenutku silnog vjetrova na obali Galilejskog jezera, vjernik može početi promišljati o izlasku iz problema. Istina, važno će biti zaustavljanje kako bi se pogled usmjerilo ka promišljanju Krista i njegove djelatne snage u životima vjernika. Brojni su oni koji su u tome uspjeli te su sada živi svjedoci Božje djelotvorne snage. Možda ne bi bilo zgorega poslušati ih jer njihova svjedočanstva ukoliko su autentična te proizlaze iz dubine vjerničkog srca mogu mnogima biti onaj dokaz o Božjem postojanju za kojim tako emotivno tragaju već godinama. Moliti je da se to i dogodi.

Ivan Benaković

Uznesenje Blažene Djevice Marije

ULAZNA PJESMA

Znamenje veliko pokaza se
na nebu: žena zaodjenuta
suncem, mjesec joj pod
nogama, a na glavi vijenac od
dvanaest zvijezda. (Otk 12,1)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vjekovječni Bože! Ti si bezgrešnu
Djevicu Mariju, Majku svoga Sina, tijelom i
dušom uznio u небеса. Podaj nam, molimo,
da uvijek težimo za onim što je gore te budemo
sudionici njezine slave. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Uzašao k tebi, Gospodine, naš
odani prinos! Po zagovoru blažene
Djevice Marije na nebo uznesene
rasplamti nam srce ognjem ljubavi
da uvijek težimo k tebi. Po Kristu.

Prvo čitanje Otk 11,19a; 12,1-6a.10ab

Žena zaodjenuta suncem, mjesec joj pod nogama.

Čitanje Knjige otkrivenja svetog Ivana Apostola
Otvori se hram Božji na nebu i pokaza se
Kovčeg saveza njegova u hramu njegovu. I
znamenje veliko pokaza se na nebu: Žena
zaodjenuta suncem, mjesec joj pod nogama, a
na glavi vijenac od dvanaest zvijezda. Trudna
više u porođajnim bolima i mukama rađa-
nja. I pokaza se drugo znamenje na nebu: gle,
Zmaj velik, ognjen, sa sedam glava i deset
rogova; na glavama mu sedam kruna, a rep
mu povlači trećinu zvijezda nebeskih – i obori
ih na zemlju. Zmaj stade pred Ženu koja imaše
roditi da joj, čim rodi, proždere Dijete. I ona
porodi sina, muškića, koji će vladati svim
narodima palicom gvozdenom. I Dijete nje-
zino bi uzeto k Bogu i prijestolju njegovu. A
Žena pobježe u pustinju gdje joj Bog pripravi
sklonište. I začujem glas na nebu silan: »Sada
nasta spasenje i snaga i kraljevstvo Boga
našega i vlast Pomazanika njegova!«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 45,10b-12b.16

Pripjev: Zdesna ti je kraljica u zlatnoj odjeći.

Zdesna ti je kraljica u zlatnoj odjeći,
mnoštvom okružena.

»Slušaj, kćeri, pogledaj, prisluhni:
zaboravi svoj narod i dom oca svog!«

»Zaželi li kralj ljepotu tvoju,
smjerno se pokloni njemu.«

S veseljem je vode i s klicanjem,
u kraljeve dvore ulazi.

Drugo čitanje 1Kor 15,20-27a

Prvina Krist, a zatim oni koji su Kristovi.

Čitanje Prve poslanice svetog Pavla apostola
Korinćanima

Braćo! Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnu-
lih! Doista, po čovjeku smrt, po Čovjeku i
uskrsnuće od mrtvih! Jer kao što u Adamu
svi umiru, tako će u Kristu biti svi oživljeni.
Ali svatko u svom redu: prvina Krist, a zatim
koji su Kristovi, o njegovu dolasku; potom –
svršetak, kad preda kraljevstvo Bogu i Ocu,
pošto obeskrjepi svako Vrhovništvo, svaku
Vlast i Silu. Doista, on treba da kraljuje dok
ne podloži sve neprijatelje pod noge svoje. Kao
posljednji neprijatelj bit će obeskrjepljena
Smrt jer sve podloži nogama njegovim.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja

Uznesena je Marija na nebo;
raduje se vojska anđela.

Evanđelje Lk 1,39-56

Velika mi djela učini Svesilni: uzvisi neznatne.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U one dane usta Marija i pohiti u Gorje, u
grad Judin. Uđe u Zaharijinu kuću i pozdravi
Elizabetu. Čim Elizabeta začu Marijin
pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi. I napuni se
Elizabeta Duha Svetoga i povika iz svega glasa:
»Blagoslovljena ti među ženama i blagoslov-
ljen plod utrobe tvoje! Ta otkuda meni da mi
dođe majka Gospodina mojega? Gledaj samo!
Tek što mi do ušiju doprije glas pozdrava
tvojega, zaigra mi od radosti čedo u utrobi.
Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti
je rečeno od Gospodina!«

Philippe de Champaigne,
Pohodjenje Blažene Djevice Marije, 1648.

PRIČESNA PJESMA

Svi naraštaji zvat
će me blaženom jer
mi velika djela
učini Svesilni.
(Lk 1,48-49)

POPRIČESNA MOLITVA

Primili smo, Gospodine, spasono-
sna otajstva: daj nam, molimo te,
na zagovor blažene Djevice Marije
na nebo uznesene, prispjeti k
slavi uskrsnuća. Po Kristu.

Tada Marija reče: »Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje: odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom. Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo! Od koljena do koljena dobrota je njegova nad onima što se njega boje. Iskaza snagu mišice svoje, rasprši oholice umišljene. Silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznatne. Gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne. Prihvati Izraela, slugu svoga, kako obeća ocima našim: spomenuti se dobrote svoje prema Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka.«

Marija osta s Elizabetom oko tri mjeseca, a onda se vrati kući.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	568.1	Na nebu se pokaza
ili	768	O divna Djevice
ili	587	Zrakama sunca
Otpjevni psalam:	570	Zdesna ti je kraljica
Prinosna:	230	Darove prinesite
ili	769.1 i 5	Svi u glas
Pričesna:	160-161	Veliča
	248-256	Zdravo Tijelo
	186	Sva ljubavi mi, Isuse
Završna:	762	Zdravo, Djevo
ili	765	Marijo, o Marijo

MOLITVA VJERNIKA

Usmjeravajući danas pogled na Blaženu Djevicu Mariju, dušom i tijelom uznesenu u nebesku slavu, zahvalni za sve milosti koje primamo po njenom zagovoru, utecimo se nebeskome Ocu prošnjama:

1. Sveta se Crkva neprestano nadahnjuje Marijinim predanjem tvojoj svetoj volji. Daj da, nasljeđujući njenu poniznost i vjernost, svim ljudima ukazuje put spasenja, molimo te.
2. Svećenici su pozvani neprestano osluškivati i vršiti Božju riječ. Po zagovoru Blažene Djevice Marije sve ih obdari ustrajnošću i radošću služenja tvojoj svetoj volji, molimo te.
3. Žene si osposobio da u daru majčinstva surađuju s tobom u stvaranju života. Blagoslovi sve majke da s ljubavlju prihvaćaju i rađaju novi život, znajući da ih prati tvoja sveta providnost, molimo te.
4. Sve je više žena koje se ne mogu ostvariti kao majke. Daj da svoju ljubav nesebično daruju služeći potrebitima te u tome pronalaze radost ovozemnoga života, molimo te.
5. U posljednjem času života, umirući vapi za tvojim smilovanjem. Po usnuću ih milostivo primi u puninu radosti Marijine blizine u nebesima, molimo te.

Oče nebeski, kao znak nade svome narodu, Blaženu Djevicu Mariju si proslavio uznese-
njem u nebo. Poslušaj i usliši ove naše proš-
nje koje smo ti izrekli u vjeri da ćemo, poput
Marije, i mi znati poniznim služenjem postići
vječno spasenje.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Oči Naše Gospe

Prije samo dva mjeseca razmišljali smo kako ćemo provesti ljetne mjesec, možda i kako smršavjeti i biti ljepši za plaže ili pak kako ćemo podnijeti ljetne vrućine. No, »prođe sveta Ana i dođu hladna jutra rana«, kaže jedna narodna izreka, a upravo je sveta Ana, sa svojim mužem Joakimom, imala čast biti majka Naše Gospe kojoj smo ove godine uputili nebrojene molitve. Vapimo joj svakoga dana, u raznim prilikama života: i tijekom trudnoće, i poroda, i ispita i molimo joj se u obitelji, na polju, dok se vozimo tramvajem ili autobusom pa i na času smrti naše...

Ne molimo joj se jer se osjećamo slabo ili nemoćno, već zato što čovjek tijekom života ne traži samo blizinu druge osobe, već zato što traži i blizinu Neba. Nije li nam to Nebo postalo blizu upravo po Našoj Gospi? Da to Nebo i danas nije daleko od nas svjedoče nam i tolike upaljene svijeće, slike, freske, natpisi i pločice zahvale Gospi diljem Domovine po našim svetištima. Tako čitamo na njima: »Majčice, hvala ti za uslišane molitve! Zagovaraj nas i dalje!«

I koliko nam god sadržaj današnje svetkovine bio neshvatljiv i nedokučiv, postaje shvatljiv promatramo li ga očima vjere.

Kako i molimo danas u Zbornoj molitvi, svemogući vjekovječni Bog, bezgrešnu Djevicu Mariju, Majku svoga Sina, tijelom i dušom uznio je na nebesa. No, tu se ne krije samo tajna i sadržaj današnje svetkovine, već se tu otkriva i stvarnost koja jednoga dana čeka svakoga od nas. Ta ispovijedamo u Vjerovanju: »Vjerujem u uskrsnuće tijela i život budućega vijeka.«

Stoga je i važno gledati kuda i kako ulažemo tijekom ovozemaljskog života: što gledamo, slušamo, radimo svojim rukama, kuda upravljamo svoj korak, kamo svojim životom u konačnici težim... »Jer svima nam se pojaviti pred sudištem Kristovim da svaki dobije što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo.«

Kaže se da su oči ogledalo duše i kroz pogled vrlo brzo može se vidjeti kako se netko osjeća ili kamo mu streme misli... Promatrajući Gospu detalj koji je kod nje najzanimljiviji upravo su njezine oči: usmjerene su prema Gospodinu, ali i prema promatraču, molitelju, hodočasniku, tražitelju istine...

Tako su onda i oči Naše Gospe one koje nam uvijek ulijevaju nadu, oči koje nas pozivaju da svoj pogled ne steremo prema zemlji već da ga usmjerimo prema nebesima, prema mjestu gdje su kriju prave radosti i prava slava koja ne traje koji mjesec ili godinu, već čitavu vječnost. A Gospin pogled jedino i može biti takav jer su njezine oči vazda bile usmjerene samo prema gore, prema nebu: i kada se na početku zabrinuto pitala kako će to sve biti, i kada je među rodbinom i znancima zabrinuto tražila Isusa, i kada je tim istim očima vidjela da je svatovima ponestalo vina, pa i onda kada je na križu gledala svoga Sina te kada je molila s učenicima. Stoga i Crkva s pravom u Blaženoj Djevici, kao u najčišćoj slici, promatra ono što sva želi biti i čemu se nada te moli: »Svrni, dakle, Zagovornice naša, one svoje milostive oči na nas...« I to ne bez razloga već kako bi zadobili milost spasenja ili milost ulaska u Nebo, u Vječnost...

Zato pomalo i strašno djeluje Michelangelov prikaz Posljednjega suda. Naime, tamo oči Presvete Bogorodice više nisu usmjerene prema Kristu već su usmjerene prema dolje, prema čovječanstvu. Njezine oči, iako pune suza, iskaz su boli jer njezina uloga Zagovornice u tom konačnom trenu ustupa mjesto vječnoj Božjoj pravednosti i milosrđu s kojima se susrećemo na svakom slavlju Euharistije i tu pronalazimo svjetlo za svoj hod prema vječnosti.

S pravom je onda sveti Blaž prilikom svog mučeništva upitao svoje mučitelje: »Kako može oko koje je ugledalo svjetlo

ponovno uzljubiti tminu?« Iako je već od toga pitanja prošlo skoro četrnaest stoljeća, na to pitanje još nije odgovoreno. Ne zato što netko ne bi znao na njega odgovoriti, već zato što taj odgovor o tmini i svjetlu ispisuje svatko od nas svojim svakodnevnim odabirima. Koliko god puta svjesno svrnuli pogled prema prolaznim, tamnim i površnim stvarima ovoga svijeta, oči Naše Gospe ostaju trajni putokaz i poziv na povratak Gospodinu. Tako nas onda njezin pogled blago, ali odlučno potiče da ustanemo nakon svakoga pada i da ponovno podignemo glavu prema vječnosti.

Danas, slaveći uznesenje Naše Gospe na nebo, pozvani smo očistiti pogled od svega onoga što nas udaljava od Boga i od bližnjih. Dopustimo njezinu majčinskom pogledu da prosvijetli našu savjest i obnovi našu oslabljenu vjeru.

Neka njezine milostive oči budu naš štit u trenucima sumnje i utjeha u danima žalosti. Zagledani u Našu Gospu, koja je postigla nebesku slavu, prepoznamo ljepotu kršćanskog poziva i budimo u ovom svijetu neumorni svjedoci vjere, nade i ljubavi što postaje vidljivo u našim pohodima Gospodinu i bližnjima. A upravo se u pohodu susreću i pogledi, naše oči.

Stoga, neka nam Gospodin, po zagovoru blažene Djevice Marije na nebo uznesene, rasplamti srce ognjem svoje ljubavi da u svojim pohodima uvijek težimo prema gore, prema Njemu samome da ga možemo promatrati očima naše duše svu vječnost. Amen.

Tomislav Hačko

Liborio Coccetti, *Uznesenje Blažene Djevice Marije*, (freska u kapucinskoj crkvi Svete Marije od Bezgrješnog Začeća u Rimu), 1796.

Dvadeseta nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Pogledaj, štite naš, Bože,
pogledaj lice Pomazani-
ka svoga! Zaista, jedan
je dan u dvorima tvojim
bolji od tisuću drugih.
(Ps 84,10-11)

ZBORNA MOLITVA

Bože, onima koji te ljube pripravo
si nevidljiva dobra. Daj nam smisao
za pravu ljubav, da tebe u svemu i
nadasve volimo te postignemo tvoja
obećanja, koja nadilaze svaku želju.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, Gospodine, ove prinose
kojima se ostvaruje otajstvena
razmjena naših i tvojih darova.
Mi tebi donosimo što si nam
dao, a ti nam u svom daru
podaj sama sebe. Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 56,1.6-7

Sinove tuđinske dovest ću na svoju svetu goru!

Čitanje Knjige proroka Izaije

Ovo govori Gospodin:

»Držite se prava i činite pravdu,
jer će uskoro doći moj spas
i objaviti se moja pravednost.
A sinove tuđinske koji pristadoše
uz Gospodina da mu služe i da ljube
ime Gospodnje i da mu budu službenici,
sve koji poštuju subotu i ne oskrvnjuju je
i postojani su u savezu mojem,
njih ću dovesti na svoju svetu goru
i razveseliti u svojem domu molitve.
Njihove žrtve paljenice i klanice
bit će ugodne na mojem žrtveniku,
jer će se dom moj zvati
dom molitve za sve narode.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 67,2-3.5-6.8

Pripjev: Neka te slave narodi, Bože,
svi narodi neka te slave!

Smilovao nam se Bog i blagoslovio nas,
obasjao nas licem svojim,
da bi sva zemlja upoznala putove tvoje,
svi puci tvoje spasenje!

Nek se vesele i kliću narodi
jer sudiš pucima pravedno
i narode vodiš na zemlji.

Neka te slave narodi, Bože,
svi narodi neka te slave!
Bog nas blagoslovio, Bog naš!
Neka ga štiju svi krajevi svjetski!

Drugo čitanje Rim 11,13-15.29-32

Neopozivi su dari i poziv Božji Izraelu.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Braćo: Vama, poganima, velim: ja kao apostol
pogana službu svoju proslavljam ne bih li na
ljubomor izazvao njih, tijelo svoje, i spasio
neke od njih. Jer ako je njihovo odbačenje
izmjerenje svijeta, što li će biti njihovo prihva-
ćanje ako ne ožvljenje od mrtvih? Ta neopo-
zivi su dari i poziv Božji!

Doista, kao što vi некоć bijaste neposlušni
Bogu, a sada po njihovoj neposlušnosti zado-
biste milosrđe, tako i oni sada po milosrđu
vama iskazanu postadoše neposlušni da i oni
sada zadobiju milosrđe. Jer Bog je sve zatvorio
u neposlušnost da se svima smiluje.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja usp. Mt 4,23

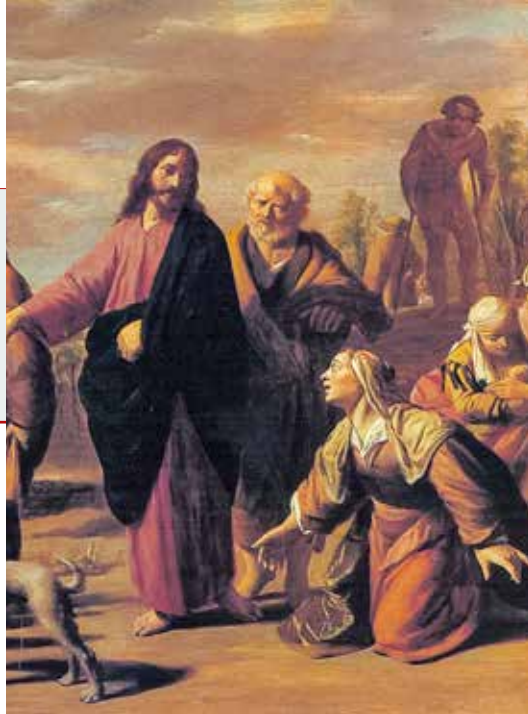
Isus je propovijedao evanđelje o Kraljevstvu
i liječio svaku nemoć u narodu.

Evanđelje Mt 15,21-28

O ženo, velika je vjera tvoja!

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Ode Isus i povuče se u krajeve
tirske i sidonske. I gle: žena neka, Kanaanka
iz onih krajeva, iziđe vičući: »Smiluj mi se,
Gospodine, Sine Davidov! Kći mi je teško
opsjednuta!« Ali on joj ne uzvрати ni riječi.
Pristupe mu na to učenici te ga moljahu:
»Udovolji joj jer više za nama.« On odgovori:
»Poslan sam samo k izgubljenim ovcama

Willem van Oordt,
Kanaanka moli Isusa da joj ozdravi kćer, oko 1850.

PRIČESNA PJESMA

U Gospodina je
milosrđe i obilno
je u njega
otkupljenje.
(Ps 130,7)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, ovom pričešću dao si
nam dioništvo u svome Sinu Isusu
Kristu. Molimo te, da nas sveta
otajstva preobrazu na njegovu
sliku te se pridružimo njegovoj
proslavi u nebu. Po Kristu.

doma Izraelova.« Ali ona priđe, pokloni mu
se ničice i kaže: »Gospodine, pomози mi!« On
odgovori: »Ne priliči uzeti kruh djeci i baciti
ga psićima.« A ona će: »Da, Gospodine! Ali
psići jedu od mrvica što padaju sa stola njiho-
vih gospodara!« Tada joj Isus reče: »O ženo!
Velika je vjera tvoja! Neka ti bude kako želiš.«
I ozdravi joj kći toga časa.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	228	Po obećanju
ili	VII	Velik je Gospodin
Otpjevni psalam:	109	Neka te slave narodi, Bože
Prinosna:	232	Gospodine, primi
ili	228.2	Nekad na križu
Pričesna:	243	Sakramentu veličajnom
	188	Na Isusov se spomen sam
	139	Obazri se na mene
Završna:	769.1	Svi u glas
	i 7	

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, nadajući se Božjemu milosrđu,
nastojmo trsiti se živjeti ustrajno u vjeri i moli-
tvi, stoga se s pouzdanjem u svesrdnu pomoć
utecimo vječnome Ocu ovim prošnjama:

1. Mnogi nevjerni svakodnevno se vraćaju
u okrilje Svete Crkve. Učini ju otvorenom
svakoj potrebitoj duši i daj da primjerom
istinske vjere i djelotvorne ljubavi privodi
sve ljude spasenju, molimo te.
2. Sveti Otac papa ustrajno moli za ljude svega
svijeta. Čuvaj njegovo dobrostivo srce koje
otvara svima koje susreće te usliši svaki
njegov vapaj za jedinstvom i slogom među
narodima, molimo te.
3. Sve ljude pozivaš da te upoznaju i slijede.
Prosvijetli srca onih koji te naviještaju
diljem svijeta da svoje poslanje vrše odgo-
vorno i u svjetlu tvoje neizmjerne ljubavi
prema svakome čovjeku, molimo te.
4. Ustrajna molitva mijenja svaku zalutalu
dušu. Podaj nam spoznati moć molitve te
joj revnije i s poštovanjem svakodnevno
pristupati, kako u crkvi, tako i u skrovitosti
svoga doma, molimo te.
5. Nikada se ne oglašuješ na iskrenu molitvu
ljudskih srdaca. Sve pokojne, koji su te za
života neumorno zazivali, nagradi vječnim
prebivalištem u nebesima, molimo te.

Vječni Oče, iskaži nam, molimo te, svoje
beskrajno milosrđe i usliši prošnje koje smo ti
u nadi i povjerenju uputili. Daj da nas predano
življenje vjere vodi putem istine te osposoblja-
va za djelotvornu ljubav prema bližnjima.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molitva žene Kanaanke

Da je Isus poslušao Kanaanu na njezin prvi zahtjev, ona bi postigla samo jedan cilj: oslobođenje svoje kćeri. I tu bi sve završilo. Umjesto toga, kako Isus nije odmah reagirao, njezina je vjera rasla i pročišćavala se do te mjere da je zadivljen uskliknuo: »Ženo, velika je tvoja vjera! Neka ti bude kako želiš!« Toga trena, bilježi Pismo, njezina je kći ozdravila, ali u međuvremenu se dogodilo još jedno čudo, mnogo veće od ozdravljenja kćeri: ta je žena postala vjernica, jedna od prvih iz poganstva, jedna od naših pramajki. Kako je samo ova priča poučna!

Jedan od najdubljih uzroka patnje za vjernika su neuslišane molitve. Zato je tu Kanaanka, zauvijek počašćena ulogom učiteljice ustrajnosti u molitvi. Tko god promatra Isusov odnos prema toj jadnoj ženi zacijelo će osjetiti njegovu neosjetljivost i tvrdoću srca. Kako se može tako ponašati prema ožalošćenoj majci? Ali sada znamo što je bilo u Isusovu srcu, što ga je navelo da se tako ponaša: patio je odupirući se njezinim odbijanjima, bojao se da bi se mogla umoriti i odustati – doista, Bog poštuje ljudsku slobodu – ali Isus se i nadao, i zato je na kraju tako radostan. Kao da su oboje pobijedili. Bog, dakle, uvijek sluša – čak i kada se čini da ne sluša. Odgađajući uslišanje naših molitava dopušta da predmet naše molitve raste; od materijalnih stvari prema duhovnim, od vremenitih prema vječnim, od malih prema velikim. Na taj način može nam dati mnogo više nego smo u početku tražili.

Ključ je u ustrajnosti

Često, kada molimo, sličimo poljoprivredniku koji je čuo da će ga sam kralj primiti. To je životna prilika: može mu naglas iznijeti svoju molbu, zatražiti što želi, uvjeren da će mu biti udovoljeno. Dolazi dogovoreni dan, dobri čovjek, presretan, dolazi pred kralja i... Što traži? Kvintal gnojiva za

svoja polja! To je bilo najviše što je mogao zamisliti. I mi se ponekad na sličan način ponašamo prema Bogu: ono što od njega tražimo, u usporedbi s onim što bismo mogli tražiti, samo je kvintal gnojiva, sitnice koje doduše jesu korisne, a ponekad se mogu čak i obiti o glavu.

Veliki štovatelj Kanaanke bio je sveti Augustin. Ta ga je žena podsjećala na njegovu majku Moniku. I ona je godinama plačući molila Gospodina za sinovo obraćenje i nije se dala obeshrabriti. Pratila ga je sve dok nije vidjela kako se okreće Gospodinu. U jednoj od svojih propovijedi citira on Isusove riječi: »Išтите i dat će vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvorit će vam se« te zaključuje: »Tako je učinila i Kanaanka: molila je, tražila, kucala i primila. Učinimo i mi isto i otvorit će se i nama.«

Sveti Pavao ističe primjer Abrahamove vjere (usp. *Rim* 4,3). U što je vjerovao taj praotac Izraela? Njegova vjera kao da nije imala nikakav određeni sadržaj, ali od samog je početka imao čvrst stav: »Vjerovao je u Boga«. Znajući da mu Bog govori, bio je spreman prihvatiti sve što mu Bog naredi. Sveti Pavao dodaje da mu je taj stav »uračunat u pravednost«. Pojam *pravednost* na hebrejskome prije svega znači dobar odnos među ljudima.

Vjera i sigurnost

U Novom zavjetu majka vjernika je Marija: »Blažena ti što povjerova« (*Lk* 1,45). Ovakav stav daje kršćanskoj vjeri poseban karakter. Netko može vjerovati u marksizam, a da ne poznaje Karla Marxa i ne zanima se za njega kao osobu, ali nije moguće vjerovati u Boga, a ne osjetiti njegovu prisutnost i njegovo djelovanje u svijetu. Jasno je da se takva vjera živi na različite načine. Vjernik ujutro moli Očenaš kako bi Bog blagoslovio njegov rad, ali zatim cijeli dan više ne razmišlja o tome i gotovo zaboravi na postojanje Boga. Vjernik je i onaj koji svaki posao započinje

Henry Ossawa Tanner, *Krist i žena Kanaanka*, 1909.

znakom križa, ali na najsavršeniji način vjeruje onaj tko njeguje osjećaj Božje prisutnosti, vjeruje da mu Bog pomaže i da mu je uvijek blizu. Takva vjera oblikuje njegov cjelokupan život. Prije svega, oslobađa ga od straha. Naši strahovi su ozbiljniji. Bojimo se odgovornosti za obitelj, za posao, zbog neizvjesnosti vremena.

Životopisi mnogih svetaca svjedoče kako su održavali potpuni mir imajući vjeru da je Bog uz njih i da mu mogu vjerovati. No, mogao bi se postaviti prigovor: tko ima potpuno povjerenje u drugoga, prestaje vjerovati sebi. Jedan pjesnik veli: »Samo onaj tko je izgubio vjeru u sebe je slab, i samo onaj tko teži malenu cilju je malen.« Kako onda pomiriti samopouzdanje i povjerenje u Boga? Za teologa je odgovor jednostavan: božanska milost ne djeluje na nas izvana, nego predstavlja našu unutarnju snagu. Zato, tko vjeruje u Boga, vjeruje i u sebe. To je vrlo važno pri donošenju odluka na poslu i u svakoj inicijativi.

Općenito se kaže da ljudi danas gube vjeru: ne vjeruju i stoga ne idu u crkvu, ne zanima ih crkveni nauk, ne osjećaju potrebu za Božjom pomoći jer su pronašli drugu vrstu podrške... Oni koji žive u blagostanju

ili imaju siguran položaj, ondje pronalaze svoj oslonac. Oni koji su dio moćne organizacije računaju na pomoć drugih članova. Životni put tih ljudi je poput turista koji je sve isplanirao u turističkoj agenciji: ima kartu u džepu, rezervacije u hotelima te putuje s osjećajem sigurnosti; ne mora vjerovati ni u sebe ni u što drugo nego u ono što je organizirano. Ljudi o kojima čitamo u Bibliji nikada nisu poduzimali takva turistička putovanja. Za njih su svi događaji neočekivani. Abraham, otac vjernika, do posljednjega trena nije bio siguran što će Bog sljedeće tražiti od njega. Pa ipak, sav njegov život tvori ravnu liniju, bez prostora za slučajnost. Vjerovao je u Boga, pa je mogao vjerovati i u ispravnost svoga puta. Postoje dakle dvije sigurnosti, dvije vrste vjere: vjerovanje u nešto i vjerovanje u osobu. Današnji svijet teži vjerovanju u stvari i zato gubi vjeru u Boga. Bez obzira što je to *nešto*, predmet vjere naših suvremenika, doista, mnogo toga čini čovjeka bogatim, ali bez vjere u živu osobu bogataš je sam. A usamljen čovjek je pola čovjeka. Tko će mu vratiti integritet njegove ljudskosti? Osobna vjera u Boga i njezine posljedice: vjera u druge ljude i u sama sebe.

Danimir Pezer

Dvadeset i prva nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Prigni uho svoje,
Gospodine, i usliši me,
spasi slugu svoga koji se
uzda u te! Smiluj mi se,
Gospode, jer povazan
vapijem k tebi. (Ps 86,1-3)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti ujedinjuješ srca vjernih da isto
hoće i za istim teže. Daj narodu svome
da ljubi što ti zapovijedaš i želi što ti
obećavaš te u nestalnosti zemaljskog
života onamo smjera naše srce gdje su
prave radosti. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, jedinom
žrtvom svoga Sina
stekao si novi narod.
Molimo te, daruj
svojoj Crkvi jedin-
stvo i mir. Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 22,19-23

Metnut ću mu na pleća ključ od kuće Davidove.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Ovo govori Gospodin Šibni,
upravitelju dvora:
»Lišit ću te tvoje službe
i otjerati s tvog mjesta;
i u onaj dan pozvat ću
svoga slugu Elijakima, sina Hilkijina.
Obući ću mu tvoju haljinu,
tvojim ću ga pojasom opasati,
tvoju ću mu vlast predati u ruke
te će biti otac žiteljima jeruzalemskim
i kući Judinoj. Metnut ću mu na pleća
ključ od kuće Davidove:
kad otvori, nitko neće zatvoriti,
kad zatvori, nitko neće otvoriti.
Kao klin zabit ću ga na tvrdu mjestu;
i postat će prijesto slave domu oca svojega.«
Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 138,1-3.6.8bc

Pripjev: Gospodine, vječna je ljubav tvoja:
djelo ruku svojih ne zapusti!

Zahvaljujem ti, Gospodine, iz svega srca
jer si čuo riječi mojih usta.
Pred licem anđela pjevam tebi,
bacam se nice prema svetom hramu tvojemu.

Zahvaljujem imenu tvojem
za tvoju dobrotu i vjernost,
Kad sam te zazvao, uslišio si me,
dušu si moju pokrijepio.

Zaista, uzvišen je Gospodin,
ali gleda na ponizna,
a oholicu izdaleka poznaje.
Gospodine, vječna je ljubav tvoja:
djelo ruku svojih ne zapusti!

Drugo čitanje Rim 11, 33-36

Sve je od njega i po njemu i za njega!

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

O dubino bogatstva, i mudrosti,
i spoznanja Božjega!
Kako li su nedokučivi sudovi
i neistraživi putovi njegovi!
Doista, tko spozna misao Gospodnju,
tko li mu bi savjetnikom?
Ili: tko ga darom preteče
da bi mu se uzvratiti moralo?
Jer sve je od njega i po njemu i za njega!
Njemu slava u vjekove! Amen.
Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Mt 16,18

Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću
Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati.

Evanđelje Mt 16,13-20

*Ti si Petar-Stijena. Tebi ću dati ključeve kraljevstva
nebeskoga.*

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:
Dođe Isus u krajeve Cezareje Filipove
i upita učenike:
»Što govore ljudi, tko je Sin Čovječji?«
Oni rekoše: »Jedni da je Ivan Krstitelj;
drugi da je Ilija; treći opet da je Jeremija
ili koji od proroka.«
Kaže im: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?«
Šimun Petar prihvati i reče:
»Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga.«
Nato Isus reče njemu: »Blago tebi, Šimune,
sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv,
nego Otac moj, koji je na nebesima.

Jean-Auguste-Dominique Ingres,
Isus daje Petru ključeve raja, 1820.

PRIČESNA PJESMA

Zemlja se nasićuje
plodom ruku tvojih,
Gospodine, da izvede
kruh iz zemlje i vino
što razvedruje srce
čovječje. (Ps 104,13-15)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, izliječi nas
potpuno svojim
milosnim djelovanjem.
Stvori nam novo srce
da uvijek činimo što je
tebi milo. Po Kristu.

A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svezješ na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima.« Tada zaprijeti učenicima neka nikomu ne reknu da je on Krist.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	83	Smiluj mi se, Gospode
ili	214	Molimo tebe
ili	183	Ti Kriste, Kralj si vjekova
Otpjevni psalam:	ŽV 8/2005	Gospodine vječna je ljubav tvoja
Prinosna:	183.5	Ta zato kruha, vina lik
ili	237	Jedan kruh
Pričesna:	246	Ovdje je sada
	ŽV 7/2022	Kruše života
	154	Žeđa duša moja
Završna:	259	Krist nas je sobom hranio
ili	609	Zdravo, Majko Djevice

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, skrušena se srca obratimo svemogućem Bogu Ocu, koji svoju mudrost i darove nebeskoga kraljevstva objavljuje poniznim i vjernim slugama te ga zamolimo:

1. Sveti Petar je hrabro ispovjedio vjeru da je Krist Sin Boga živoga. Daj da sveta Crkva na tom temelju gradi svoje poslanje te uvijek i u svemu ostane vjerna evanđelju, molimo te.
2. Sve koji su ti odlučili vjerno služiti, daruješ obiljem neprolaznih dobara. Naše svećenike blagoslovi dobrim zdravljem duše i tijela kako bi mogli pobožno i zauzeto vršiti svoje poslanje, molimo te.
3. Mnogi su ljudi diljem svijeta proganjani i mučeni zbog tvoga imena. Osnaži ih svojom blizinom, a iz društva ukloni svaku diskriminaciju i vjersku netrpeljivost, molimo te.
4. Okupili smo se oko oltara potrebiti tvoje prisutnosti. Obavij nas svojom ljubavlju i pouči kako postati hrabrima i postojanim svjedocima vjere, molimo te.
5. Iako slabi i grešni, trudimo se u rasti u vjeri da bismo zavrijedili spasenje. Sve naše drage pokojne koje si nekad s ljubavlju poslao u ovaj svijet, primi u svoje vječno prebivalište, molimo te.

Svemogući Bože, poniznim dušama, spremnima na rast u vjeri, otkrivaš dubine svoje mudrosti. Usliši naše molitve te i nama udijeli milost ponizna srca da bismo napredovali u svetosti i vjernosti tebi.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Otajstvo Božjeg izbora i ljudske povijesti

Današnja liturgija riječi stavlja nas pred jedno od najdubljih otajstava naše vjere: otajstvo Božje suverenosti, njegove nedokučive mudrosti i načina na koji On upravlja ljudskom poviješću. Često nam se čini da su povijesni događaji prepušteni slučaju, političkim moćnicima ili pak slijepoj sudbini. Međutim, današnja nas čitanja snažno razuvjeravaju i pozivaju da podignemo pogled prema Onome koji drži sve konce u svojim rukama. Između starozavjetnog proroštva Izaije, psalmske hvale, Pavlova usklika divljenja i evanđeoskog odlomka o Petrovu prvenstvu postoji neraskidiva poveznica. Ona govori o Božjem autoritetu, o predaji ključeva vlasti, ali i o tome kako Bog za svoje najuzvišenije planove ne bira silne i ohole ovoga svijeta, već ponizne i slabe, pretvarajući ih u čvrste stijene spasenja.

Ključ doma Davidova i prolaznost zemaljske vlasti

Današnje prvo čitanje uvodi nas u povijesni trenutak kada je Jeruzalem ugrožen, a unutar kraljeve palače događa se duboka moralna i politička kriza. Šibna, upravitelj palače, umislio je da je nedodirljiv. Umjesto da služi narodu u poniznosti, on gradi sebi raskošnu grobnicu u stijeni, tražeći vlastitu slavu. Bog, preko proroka, oštro reagira na tu ljudsku oholost. Šibna biva zbačen sa svoje službe, a na njegovo mjesto Bog poziva svoga slugu Elijakima.

Ovaj povijesni događaj želi reći da je svaka zemaljska vlast prolazna i podložna Božjem sudu. Bog je onaj koji podiže i svrgava. No, ključni trenutak ovog teksta jest predaja znakova vlasti novom upravitelju. Prorok kaže: »Metnut ću mu na ramena ključ od kuće Davidove: kad otvori, nitko neće zatvoriti, kad zatvori, nitko neće otvoriti.« Ključ je ovdje simbol vrhovnog autoriteta, povjerenja i upravljanja kraljevstvom. Novog upravitelja Elijakima Bog će

»kao klin zabiti na tvrdu mjestu«. Ta slika govori o stabilnosti koju Bog daje onome koga On sam izabere.

U ovome prepoznamo izravnu proročku najavu onoga što će se stoljećima kasnije dogoditi u Cezareji Filipovoj, kada Isus upotrijebi gotovo identične riječi predajući ključeve Šimunu Petru.

Petar-Stijena i ključevi Kraljevstva nebeskoga

Današnje evanđelju ukazuje na prekretnicu u Isusovom javnom djelovanju. On postavlja učenicima ključno pitanje: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« Petrov nadahnuti odgovor »Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga!« mijenja tijek povijesti. Isus tada uzvraća Šimunu mijenjajući mu ime i dajući mu poslanje koje izravno odjekuje Izaijinim riječima: »Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju... Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima.«

Ono što je Elijakim bio u zemaljskom Davidovom kraljevstvu – upravitelj s ključevima koji otvara i zatvara – to Petar postaje u novom, vječnom Kraljevstvu koje Isus utemeljuje. Ključevi doma Davidova postaju ključevi Kraljevstva nebeskoga. Moć vezivanja i odrješivanja jest punina autoriteta koju Isus povjerava jednom čovjeku, a preko njega i čitavoj Crkvi. Crkva je ukorijenjena u samoj Kristovoj volji i u starozavjetnom naumu spasenja. Poput Elijakima koji je postao »klin na tvrdu mjestu«, Petar postaje »Stijena« na kojoj počiva zdanje Crkve, zdanje koje ni vrata paklena ne mogu nadvladati.

Božji pogled na ponizne i snaga njegove milosti

Ovdje nam se postavlja pitanje: Kako Bog može povjeriti tako golemu vlast krhkom

ljudskom biću? Znamo da je Petar bio obični ribar, nagao čovjek, netko tko će zatajiti Isusa tri puta. Kako stijena može biti netko tko je tako nestabilan? Na to pitanje odgovara današnji psalam: »Gospodin je uzvišen, ali gleda na ponizne, a ohole izdaleka poznaje.« Bog ne bira Petra zato što je on savršen ili prirodno snažan. Bog ga bira upravo zato što u svojoj poniznosti može postati posuda Božje milosti. Kada Petar ispovijeda Isusa, Isus mu jasno kaže: »Ne objavi ti to tijelo i krv, nego Otac moj.« Petrova snaga ne dolazi od njegove ljudske naravi, nego od milosti koja mu je darovana. Psalam nas podsjeća da Gospodin »čuva život naš usred nevolja« i da će »dovršiti što započe radi nas«. Vlast ključeva predana Petru nije vlast samodopadnosti i oholosti – kakvu je imao odbačeni Šibna – nego vlast služenja koja izvire iz iskustva Božjeg milosrđa. Bog se proslavlja kroz ljudsku slabost kako bi svima bilo jasno da spasenje dolazi od Njega.

Himan nedokučivoj Božjoj mudrosti

Promatrajući kako Bog savršeno prepliće Stari i Novi zavjet, kako svrgava ohole upravitelje, a uzvisuje ponizne ribare dajući im vlast nad nebom i zemljom, ne preostaje nam ništa drugo nego zajedno sa svetim Pavlom pasti na koljena u divljenju. U mističnom zanosu Pavao uzvikuje: »*O dubino bogatstva, i mudrosti, i znanja Božjega! Kako su nedokučivi sudovi njegovi i neistraživi putovi njegovi!*« kako smo čitali u drugom čitanju iz Poslanice Rimljanima.

Što to znači za nas danas?

Ova nas Božja riječ ne ostavlja samo u ulozi promatrača povijesti. Ona nas izravno izaživu u našoj svakodnevnici.

Pozvani smo, naime, na duboko povjerenje u Crkvu. Unatoč ljudskim slabostima njezinih članova i službenika, njezina je stijena Krist, a njezini ključevi su božanskog porijekla. Vrata je paklena neće nadvladati jer je Bog tako obećao, zabivši je kao klin na tvrdu mjestu.

Giambattista Pittoni, *Isus daje Petru ključeve raja*, 1730.

Osim toga, svatko od nas pozvan je preispitati vlastiti život u svjetlu Šibnina i Eljakimova primjera. Gradimo li mi u svom životu raskošne grobnice vlastite oholosti, tražeći slavu i sigurnost u materijalnom, ili dopuštamo Bogu da nas upotrijebi u našoj poniznosti?

Isus i danas stoji pred svakim od nas i pita nas: »Tko sam ja za tebe?« Naš odgovor ne smije biti tek naučeni obrazac, nego životno predanje. Kada priznamo Isusa kao Sina Boga živoga, predajemo mu ključeve svoga srca, svojih obitelji, svojih planova i strahova. Ponizno se oslonimo na Njegovu milost, kličući s psalmistom: »Gospodine, vječna je ljubav tvoja, djelo ruku svojih ne zapusti!«

Ivan Milovčić

Dvadeset i druga nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Smiluj mi se, Gospodine,
jer povazdan vapijem k
tebi. Jer ti si, Gospodine,
dobar i rado praštaš, pun
si ljubavi prema svima
koji te zazivaju. (Ps 86,3,5)

ZBORNA MOLITVA

Silni Bože, što god je dobro,
od tebe je. Usadi nam u srce
ljubav prema tebi, umnoži
nam vjeru, odgoji u nama što
je dobro i budnim okom čuvaj
što si odgojio. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, nek nam
ova žrtva uvijek donosi
blagoslov. Što nam
vanjski znakovi kažu,
nek ostvari snaga
tvoga Duha. Po Kristu.

Prvo čitanje Jr 20,7-9

Riječ mi Gospodnja postade na ruglo.

Čitanje Knjige proroka Jeremije

Ti me, Gospodine, zavede, dadoh se zavesti,
nadjačao si me i svladao me.

A sada sam svima na podsmijeh
iz dana u dan, svatko me ismijava.

Jer kad god progovorim, moram vikati,
naviještati moram: »Nasilje! Propast!«
Doista, riječ mi Gospodnja postade na ruglo
i podsmijeh povazdan. I rekoh u sebi: neću
više na nj misliti niti ću govoriti u njegovo
ime. Al tad mi u srcu bi kao rasplamtjeli
oganj, zapretan u kostima mojim:
uzalud se trudih da izdržim, ne mogoh više.
Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 63,2-6.8-9

Pripjev: Tebe žeda duša moja,
Gospodine, Bože moj!

O Bože, ti si Bog moj:
gorljivo tebe tražim;
tebe žeda duša moja, tebe želi tijelo moje,
kao zemlja suha, žedna, bezvodna.

U svetišću sam tebe motrio
gledajući ti moć i slavu.
Ljubav je tvoja bolja od života,
moje će te usne slaviti.

Tako ću te slaviti za života,
u tvoje ću ime ruke dizati.
Duša će mi biti kao sala i mrsa sita,
hvalit ću te kliktavim ustima.

Ti postade meni pomoć,
kličem u sjeni krila tvojih.
Duša se moja k tebi privija,
desnica me tvoja drži.

Drugo čitanje Rim 12,1-2

Prikažite svoja tijela za žrtvu živu.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Zaklinjem vas, braćo, milosrđem Božjim:
prikažite svoja tijela za žrtvu živu, svetu,
Bogu milu – kao svoje duhovno bogoslužje.
Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se
preobrazujte obnavljanjem svoje pameti da
mognete razabirati što je volja Božja, što li je
dobro, Bogu milo, savršeno.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja usp. Ef 1,17-18

Otac Gospodina našega Isusa Krista prosvi-
jetlio nam oči srca da upoznamo koje li nade
u pozivu našem!

Evanđelje Mt 16,21-27

Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:

Poče Isus upućivati učenike
kako treba da pođe u Jeruzalem,
da mnogo pretrpi od starješina,
glavara svećeničkih i pismoznanaca,
da bude ubijen i treći dan da uskrsne.
Petar ga uze na stranu i počeo odvrćati:
»Bože sačuvaj, Gospodine!

Ne, to se tebi ne smije dogoditi!«

Isus se okrene i reče Petru:

»Nosi se od mene, sotono!

Sablazan si mi jer ti nije na pameti što je
Božje, nego što je ljudsko!«

Sebastiano del Piombo, *Isus nosi križ*, 1535.

PRIČESNA PJESMA

O kako je velika,
Gospode, tvoja
dobrota, koju
čuvaš za one koji
te se boje.
(Ps 31,20)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, blagovali
smo kruh s nebeskog
stola. Molimo te, po ovoj
gozbi ljubavi potakni
nam srce da ti služimo u
svojoj braći. Po Kristu.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, Krist nas poziva da prihvatimo životne križeve i slijedimo ga, stoga se spremno odrecimo svega što nas udaljuje od njegova puta i puni povjerenja izrecimo svoje prošnje vječnome Ocu:

1. Sveta Crkva danomice ustraje u nasljeđivanju Kristova nauka. Obdari ju potrebnim milostima da se nikada ne priklanja svjetskim trendovima, već nedvojbeno slijedi put spasenja, molimo te.
2. Svećenici nasljeduju tvoga Sina u služenju potrebitima. Svojom ih milošću neprestano jačaj da mogu ustrajno nositi svoj križ i radosno slijediti Krista, molimo te.
3. Mnogi ljudi traže sigurnost u prolaznim dobrima ovoga svijeta. Osvijesti im potrebu duhovnih dobara iznad materijalnih da bi mogli spoznati istinsku radost života, molimo te.
4. Put prihvaćanja križa i patnje vodi spasenju. Daj da se ne opiremo teškoćama, već ih spremno prihvaćamo kao iskušenja koja nas izgrađuju u bolje osobe i vjernike, molimo te.
5. Svi ćemo jednom primiti plaću prema svojim djelima. Daj da naša djela odišu ljubavlju prema tebi i bližnjima da bismo postigli puninu života u tvome kraljevstvu, molimo te.

Vječni Oče, ponizno te molimo da poslušais i uslišiš ove naše prošnje. Daj da se ne priklanjamo duhu ovoga svijeta koji nas udaljava od tebe, već svakodnevnim vršenjem tvoje svete volje kročimo ususret vječnome životu na koji nas pozivaš.

Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Tada Isus reče svojim učenicima:

»Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom.

Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga. Tâ što će koristiti čovjeku ako sav svijet stekne, a životu svojem uaudi?

Ili što će čovjek dati u zamjenu za život svoj? Doći će, doista, Sin Čovječji u slavi Oca svoga s anđelima svojim i tada će naplatiti svakomu po djelima njegovim.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	83	Smiluj mi se Gospode
ili	I	Svi kliknimo Kristu
Otpjevni psalam:	107	Tebe žeda
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
Pričesna:	242	O sveta gozbo
	245	Moj Isuse
	719	Puna je zemlja
Završna:	175	O Srce Sina Božjega

Odustati ili nastaviti s Kristom?

Današnja nas Božja riječ suočava s jednim od najtežih pitanja kršćanskoga života: što znači slijediti Krista kada put kojim nas vodi nije put koji smo planirali, put uspjeha, priznanja i ljudske sigurnosti, nego put križa? Sva tri čitanja govore o istom iskustvu – iskustvu čovjeka koji je susreo Boga i zbog toga više ne može živjeti kao prije.

Prorok Jeremija otvara pred nama svoju dušu. On ne skriva svoje osjećaje. Štoviše, gotovo se usuđuje prigovoriti Bogu: »Ti me, Gospodine, zavede, dadoh se zavesti.« To nije govor nevjernika, nego čovjeka koji je cijeli život stavio u službu Boga i zbog toga doživio odbacivanje, podsmijeh i progonstvo. Umjesto poštovanja koje bi očekivao kao Božji prorok, Jeremija postaje predmet ismijavanja. Ljudi ga ne žele slušati jer njegove riječi razotkrivaju njihovu nevjernost i pozivaju na obraćenje.

Suvremenost ovoga odlomka prepoznajemo i danas, kada govoriti istinu često znači biti neshvaćen, nepopularan pa čak i odbačen. Nije lako ostati vjeran Evanđelju u društvu koje često relativizira dobro i zlo te vjeru želi svesti na privatnu stvar ili je smatra nečim zastarjelim. Kršćanin koji ozbiljno živi svoju vjeru nerijetko doživljava da ga ne razumiju ni oni koji su mu najbliži – sami vjernici. Često je izložen podsmijehu, nerazumijevanju pa čak i odbacivanju od svojih, samo zato što želi ostati vjeran Kristu i njegovu Evanđelju. Sam Jeremija je poželio odustati, i zato kaže: »Neću više na nj misliti niti ću govoriti u njegovo ime.« Ali tada dolazi jedna od najljepših rečenica Staroga zavjeta: »U srcu mi bi kao rasplamtjeli oganj, zapretan u kostima mojim.« Božja riječ postala je dio njegova bića. Mogao je šutjeti usnama, ali nije mogao utišati Boga koji je gorio u njegovu srcu. To je opće iskustvo svih velikih svetaca. Oni nisu bili ljudi bez borbi, nego su bili ljudi koji su u

trenucima slabosti ponovno otkrivali da je Božji poziv jači od svakoga straha.

Na taj se tekst nadovezuje psalam: »Tebe žeda duša moja, Gospodine, Bože moj.« Žed za Bogom nije osjećaj koji dolazi samo u trenucima utjehe. Ona je najjača upravo onda kada čovjek prolazi kroz pustinju smisla života. Psalmist ne govori o zemlji punoj života, nego o zemlji »suhom, žednom, bezvodnom«. Upravo u takvoj pustinji otkriva da je Božja ljubav vrjednija od samoga života. Koliko puta i mi pokušavamo utažiti svoju žed stvarima koje ne mogu ispuniti ljudsko srce. Tražimo sigurnost u novcu, uspjehu, položaju, ljudskim priznanjima ili vlastitim planovima, ostanemo smo površno i prolazno zadovoljeni, a i dalje prazni. Jer prolazno ne može ispuniti duboku čežnju ljudskoga srca za smislom i ispunjenjem. Sveti Augustin zato kaže: »Nemirno je srce naše dok se ne smiri u Tebi.«

U drugom čitanju sveti Pavao poziva nas na unutarnju preobrazbu: »Ne suobličujte se ovomu svijetu, nego se preobrazujte obnavljanjem svoje pameti.« Ovdje nije riječ o bijegu od svijeta, jer vjernik živi u svijetu, radi, stvara, gradi društvo i obitelj, ali ne dopušta da svijet određuje njegova mjera. Današnje društvo često mjeri čovjeka prema uspjehu, zaradi, popularnosti ili moći, dok Isus mjeri čovjeka prema ljubavi, poniznosti, vjernosti i služenju. Pavao nadalje govori o obnovi pameti, odnosno traži promjenu načina razmišljanja, mentaliteta. Obraćenje nije samo promjena ponašanja nego promjena pogleda na život koji je usklađen s Kristovim. Tek kada vjernik počne gledati očima vjere, može razabrati što je Božja volja.

Evanđelje nas vodi prema vrhuncu današnje poruke. Neposredno prije ovoga događaja Petar je ispovjedio vjeru da je Isus Mesija, Sin Boga živoga. Za tu je ispovijest primio najveću pohvalu, ali sada,

čim Isus počinje govoriti o križu, Petar se buni. Njegove riječi zvuče sasvim ljudski: »Bože sačuvaj! To se tebi ne smije dogoditi!« Petar želi Mesiju bez križa, pobjednika bez žrtve, kralja slave bez Kalvarije. Zato Isus izgovara jednu od najoštrijih rečenica u Evanđelju: »Nosi se od mene, sotono!« Isus ne odbacuje Petra kao osobu, nego način razmišljanja koji želi spas bez križa. Petar, iako iz ljubavi prema Isusu govori te riječi, nesvjesno ponavlja napast koju je Isus već jednom odbio u pustinji – put moći bez poslušnosti Ocu.

Koliko puta i mi razmišljamo poput Petra, i to je razumljivo, čisto ljudski. Nitko ne želi trpjeti zlo u bilo kojem obliku. Molimo Boga da ukloni svaki križ, svaku bolest, svaku poteškoću i svaki neuspjeh. Naravno da smijemo moliti za pomoć, ali ne smijemo pritom zaboraviti i pitati o smislu patnje koju trpimo: Gospodine, što želiš učiniti kroz ovaj križ? Što me njime želiš naučiti? Tu nastupa Isusov poziv svakome od nas: »Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom.« Odreći se samoga sebe ne znači prezirati vlastiti život, nego odreći se sebičnosti, oholosti, želje da uvijek bude po momemu, mahnitog egoizma i brutalnog egocentrizma. Križ nije nešto što sami biramo, nego su to životne okolnosti koje nas susreću: bolest, razočaranje, nerazumijevanje, odgovornost, žrtva za obitelj, vjernost bračnom ili svećeničkom pozivu, izdaja najbližih, iskorištenost i sl. Križ nije cilj sam sebi, jer on ima smisla samo zato što vodi prema uskrsnuću. Zato Isus nikada ne govori samo o muci, nego uvijek zajedno s križem naviješta i uskrsnuće. Kršćanska nada nije optimizam koji zatvara oči pred patnjom, nego sigurnost da Bog može iz svake patnje izvesti novi život i obnovljenog čovjeka.

Giandomenico Tiepolo, *Isus nosi križ*, oko 1749.

Na kraju Isus postavlja pitanje koje odzvanja kroz sva vremena: »Što će koristiti čovjeku ako sav svijet stekne, a životu svojemu naudi?« Današnji čovjek može osvojiti gotovo sve: bogatstvo, karijeru, ugled, znanje i moć. Ali ako izgubi sebe, ako izgubi odnos s Bogom, ako izgubi ljubav, ako izgubi ljude, tada je izgubio ono najvrjednije.

Svatko od nas nosi neki križ. Nitko ne prolazi kroz život bez boli, razočaranja, gubitaka ili pitanja na koja nema brzih odgovora. Pitanje nije hoćemo li imati križ, nego hoćemo li ga nositi sami ili s Kristom. Kada ga nosimo s njime, patnja više nije besmislena, nego postaje put sazrijevanja, ljubavi i nade. Jeremijin oganj, žeđ psalmista, Pavlova preobrazba i Kristov poziv učenicima vode prema istoj istini: jedino život predan Bogu postaje istinski ispunjen. Zato se ne bojmo križa, jer on nije kraj našega puta. Posljednju riječ nema patnja, nema grijeh, nema smrt, nego uskrsli Krist.

Daniel Patafta

Dvadeset i treća nedjelja kroz godinu

ULAZNA PJESMA

Pravedan si,
Gospodine, i pravi
su sudovi tvoji:
učini sluzi svom
po svojoj dobroti.
(Ps 119,137.124)

ZBORNA MOLITVA

Bože, od tebe nam je
spasenje i posinjenje.
Pogledaj svoje sinove i kćeri
koji u Krista vjeruju. Udijeli
im pravu slobodu i vječnu
baštinu. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, izvore pobožnosti i
mira. Molimo te, da ovom
žrtvom tebe iskreno štujemo,
a pričešću tvoga otajstva
postignemo međusobnu
vjernost i jedinstvo. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Kao što košuta žudi
za izvor-vodom, tako
duša moja čezne za
tobom; žedna mi je
duša Boga, Boga
živoga. (Ps 42,2-3)

Prvo čitanje Ez 33,7-9

Ako bezbožnika ne opomeneš, krv njegovu tražit će iz tvoje ruke.

Čitanje Knjige proroka Ezekielu

Ovo govori Gospodin:

»Tebe sam, sine čovječji,
postavio za stražara domu Izraelovu:
kad čuješ riječ iz mojih usta,
opomeni ih u moje ime.
Reknem li bezbožniku:
'Bezbožniče, umrijet ćeš!' – a ti ne progovoriš
i ne opomeneš bezbožnika
da se vrati od svojega zloga puta,
bezbožnik će umrijeti zbog svojega grijeha,
ali krv njegovu tražit će iz tvoje ruke.
Ali ako bezbožnika opomeneš
da se vrati od svojega zloga puta,
a on se ne vrati sa svojega puta
on će umrijeti zbog svojega grijeha,
a ti si spasio život svoj.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 95,1-2.6-9

Pripjev: O da danas glas Gospodnji
poslušate, ne budite srca tvrda!

Dodite, kličimo Gospodinu,
uzvikujmo Hridi, Spasitelju svome!
Pred lice mu stupimo s hvalama,
kličimo mu u pjesmama!

Dodite, prignimo koljena i padnimo nice,
poklonimo se Gospodinu koji nas stvori!
Jer on je Bog naš, a mi narod paše njegove,
ovce što on ih čuva.

O da danas glas mu poslušate:

»Ne budite srca tvrda kao u Meribi,
kao u dan Mase u pustinji
gdje me iskušavahu očevi vaši,
iskušavahu me premda vidješe djela moja.«

Drugo čitanje Rim 13,8-10

Ispunjenje Zakona jest ljubav.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola
Rimljanima

Braćo: Nikomu ništa ne dugujete,
osim da jedni druge ljubite.
Jer tko drugoga ljubi, ispunio je Zakon.
Uistinu: Ne čini preljuba!
Ne ubij! Ne ukradi! Ne poželi!
I ima li koja druga zapovijed,
sažeta je u ovoj riječi:
Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga.
Ljubav bližnjemu zla ne čini.
Punina dakle Zakona jest ljubav.
Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja 2Kor 5,19

Bog je u Kristu svijet sa sobom pomirio
i položio u nas riječ pomirenja.

Evanđelje Mt 18,15-20

Ako te posluša, stekao si brata.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:

Reče Isus svojim učenicima:

»Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo.
Ako te posluša, stekao si brata.
Ne posluša li te, uzmi sa sobom još jednoga
ili dvojicu, neka na iskazu dvojice ili trojice
svjedoka počiva svaka tvrdnja.
Ako ni njih ne posluša, reci Crkvi.
Ako pak ni Crkve ne posluša,
neka ti bude kao poganin i carinik.
Zaista, kažem vam, što god svezete na zemlji,
bit će svezano na nebu; i što god odriješite na
zemlji, bit će odriješeno na nebu.

Antônio Francisco Lisboa,
Prorok Ezekiel, 1800. – 1805.

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, svojom riječju i svojim
jelom daješ nam hranu i život.
Daj da rastemo u ljubavi po tim
dragocjenim darovima te zaslužimo
vječno zajedništvo s tvojim Sinom,
Isusom Kristom. Koji živi.

Nadalje, kažem vam, ako dvojica od vas na
zemlji jednodušno zaištu što mu drago, dat
će im Otac moj, koji je na nebesima. Jer gdje
su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu
sam i ja među njima.»

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	220	Gdje god su dvojica
ili	ŽV 9/2012	Pravedan si Gospodine
Otpjevni psalam:	111	Ako danas
Prinosna:	XIV	Evo nas Oče
ili	183.1 i 4	Ti, Kriste, Kralj si vjekova
Pričesna:	247	Uzmite, jedite
	154	Žeđa duša moja
	VIII	Kao što košuta
Završna:	183. 3 i 6	O Kriste mira vladaru
ili	769.1 i 7	Svi u glas

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, istinska ljubav prema bližnji-
ma uvijek podrazumijeva blagost i suosjećaj-
nost, praštanje i brižnost. Uputimo stoga Ocu
nebeskom ove prošnje, moleći ga da ovo naše
zajedništvo ispuni ljubavlju:

1. Crkva je pozvana biti znak pomirenja među
ljudima. Daj da uvijek osluškuje tvoj glas te
grešne opominje s ljubavlju, strpljenjem i
dubokom vjerom u obraćenje, molimo te.
2. Svećenici svakodnevno ispovijedaju raska-
jane duše. Ispuni ih mudrošću i blagošću
kako bi, po službi pomirenja, okupljali
vjernike u zajedništvu te ih vodili putem
spasenja, molimo te.
3. Zajedništvo u molitvi na osobit način otvara
srca Božjoj prisutnosti. Daj da svi kršćani
diljem svijeta otkriju snagu zajedničke
molitve te tako rastu u miru i međusobnom
poštovanju, molimo te.
4. Nova školska godina prilika je za rast u
znanju i odgovornosti. Daj da učenici i
nastavnici prije svega budu graditelji zaje-
dnštva, uvažavanja različitosti i praštanja,
molimo te.
5. Brineš o svakoj zalutaloj duši i ne želiš da
itko propadne. Iskaži svoje neizmjereno
milosrđe i oproštenje svim našim pokoj-
nima te ih pridruži blaženima u nebesima,
molimo te.

Nebeski Oče, usliši prošnje koje smo ti s pouz-
danjem uputili. Učini nas vjernima Kristo-
voj riječi te ustrajnim u ljubavi i blagima u
praštanju prema bližnjima, kako bismo svi
jednom prispjeli u vječno zajedništvo s tobom.
Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Bez odgovornosti nema zajednice

Postoji jedna riječ koja poput skrivene, ali snažne niti prolazi kroz današnja čitanja. To je zahtjevna riječ, ali i pomalo neugodna – odgovornost.

Prorok Ezekiel izriče je vrlo izravno, gotovo oštro: »[Ako] ti ne progovoriš i ne opomeneš... krv njegovu tražit ću iz tvoje ruke.« Kao da želi reći da nisi promatrač tuđega života. Ne možeš se povući. Ti si čuvar. A Pavao, drugim riječima ali s istom dubinom, dodaje: »Nikome ništa ne dugujete, osim da jedni druge ljubite.« Jedni drugima smo dužnici. Ne stvari, ne usluga, nego ljubavi. Čuvari i dužnici: dvije slike koje zajedno opisuju lice autentične kršćanske zajednice. Zajednice u kojoj nitko nije ravnodušan prema drugome, u kojoj nitko ne može reći: »To me se ne tiče.« Upravo u tu uzajamnu odgovornost ulazi današnje Evanđelje.

Zajednica ili za-jedinca

Zamislite jednu zajednicu. Ne onu idealnu iz naših snova, nego stvarnu, sastavljenu od konkretnih lica, isprepletenih priča, skrivenih slabosti i stvarnih odnosa. Zajednicu koja moli, slavi, traži Boga... ali koja, upravo zato što je sastavljena od ljudi, poznaje i težinu nesporazuma, rana i pogrešaka. U toj zajednici događa se nešto. Možda ne veliki skandal. Dovoljno je malo. Jedna loše izgovorena riječ, jedan pogrešno shvaćen čin, jedna odluka koja dijeli. I polako nastaje udaljenost. Lice drugoga više nije lice brata, nego postaje problem.

Tu se rađa najpodmuklija i najraširenija napast: udaljiti se, govoriti bez uključivanja, suditi bez poznavanja, isključiti, a da to ni ne primijetimo. To su male svakodnevne »ekskomunikacije« koje ne stvaraju buku, ali duboko razaraju. I upravo u toj ljudskoj točki Evanđelje donosi iznenađujuću riječ. Isus ne nudi strategiju obrane zajednice, nego put spašavanja brata. Da jedinci ne ostanu izvan zajednice.

»Pogriješi li tvoj brat, idi...«

Isus na samome početku pokazuje način na koji bismo se trebali ponašati. On kaže: »Idi! Pođi!«. Ne čekaj. Ne traži da drugi učini prvi korak. Ne zatvaraj se u svoju povrijeđenost.

Ići. To je glagol živih odnosa, glagol onoga koji se ne miri s tim da izgubi nekoga. I dodaje: »Nasamo, između tebe i njega«. Kao da kaže: čuvaj njegovo dostojanstvo. Ne izlaži ga, ne iznosi ga pred druge, ne traži saveznike. Najprije traži njega. To je tiha, gotovo krhka scena: dvije osobe, jedna rana, jedna teška istina. Ali upravo tu se odlučuje nešto presudno. Ne samo rješenje problema, nego sudbina odnosa. Jer pravo pitanje nije: tko je u pravu? Pravo pitanje je: »Je li mi stalo do ove osobe?« Isus to dobro zna. Samo onaj koji ljubi može ispravno opomenuti. Ostali, čak i kad imaju pravo, često samo ranjavaju.

Zato traži još dublji korak. Prije nego govoriš drugome, pogledaj u sebe. Izvadi brvno (gredu) iz vlastitog oka. Očisti svoje nakane. Provjeri pokreće li te ljubav, a ne ponos. Ako taj prvi pokušaj ne uspije, krug se širi. Uključuju se drugi, malobrojni i diskretni, kao svjedoci. Ne da vrše pritisak, nego da pomognu vidjeti šire, da se izbjegne zatvorenost u subjektivnost. Zajednica postupno preuzima odgovornost za slabost jednoga svoga člana. A ako ni tada nema pomaka? Dolazi se pred cijelu zajednicu. Ne kao pred sud, nego kao pred prostor zajedničke odgovornosti. Crkva ne ostaje promatrač. Ne kaže: »To nije naš problem.« Pa ipak, cilj se ne mijenja: ne isključiti, nego i dalje pokušavati spasiti. I tada dolazi ona rečenica koja na prvi pogled zvuči konačno: »Neka ti bude kao poganin i carinik.«

Ali ako zastanemo, shvaćamo da ta riječ ne zatvara, nego otvara. Jer u Evanđelju su upravo pogani i carinici oni koje Isus traži,

s kojima sjeda za stol, kojima upućuje pogled koji vraća život. To nije osuda, nego promjena odnosa. Kao da kaže: »Ako više ne želi hoditi s vama, ne prestani ga voljeti. Ne prestani ga tražiti. Ne prestani se nadati za njega.«

To je srce samoga Boga koji, kako kaže Ezekiel, ne želi smrti grešnika, nego želi da se obrati i živi.

Biti ekklesia

I upravo kad se čini da je sve propalo, Isus izgovara jednu od najsvjetlijih rečenica Evanđelja: »Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam ja među njima.«

Ne kaže: KADA STE SAVRŠENI.

Ne kaže: KADA STE SVE RIJEŠILI.

Nego: KADA SE SABIRETE
U MOJE IME.

Kad, unatoč svemu, tražite dobro. Kada, i s naporom, ne odustajete od odnosa. Kad pokušavate ponovno povezati umjesto razdvojiti. Tu je On prisutan. Tada se sve mijenja. Nismo mi ti koji vlastitim snagama gradimo zajedništvo. On je taj koji ga nastanjuje, nosi i omogućuje.

I možda, ako smo iskreni, moramo priznati da danas najveći problem nisu veliki lomovi, nego mnoge male udaljenosti. One koje nastaju u zajednicama, u župama, u obiteljima. One koje rastu u tišini, ravnodušnosti i nedostatku dijaloga.

Koliko puta ne razgovaramo baš kad bi trebalo. Koliko puta dopustimo da rana postane zid. Koliko puta prerano odustajemo od brata.

A Evanđelje nam nudi drukčiju sliku Crkve. Ne savršenu zajednicu, nego zajednicu koja ne odustaje. Zajednicu čuvara, kako bi rekao prorok. Dužnika ljubavi, kako piše Pavao. Ljudi koji ne gomilaju uspjehe, nego »zadobivaju braću«. Jer to je pravi dobitak Evanđelja: ne biti u pravu, nego ne izgubiti nikoga.

Gustave Doré, Mojsije udara u stijenu na Horebu, 1865.

Iako mnogi, jedno smo Tijelo

I tada možda bolje razumijemo što sada živimo u ovoj euharistiji. Nismo ovdje jer smo savršeni, nego jer smo pozvani. Ne jer smo bez rana, nego jer trebamo pomirenje. I ovdje Gospodin nastavlja činiti ono čemu nas uči: okuplja nas, govori nam, hrani nas, ponovno nas povezuje. I svaki put kada se dvoje ili troje (ili mnogo više) sabere u njegovo ime, pa i sa svom svojom krhkošću, događa se nešto jednostavno i veliko – On je među nama.

I gdje je On prisutan, nijedan odnos nije zauvijek izgubljen, nijedna priča nije bez nade, nijedan brat nije nepovratno izgubljen.

Andelo Maly

Molitva za zvanja

O, Oče, daj da među kršćanima niknu brojna i sveta svećenička zvanja koja će podržavati živom vjeru i sačuvati zahvalni spomen tvoga Sina Isusa po naviještaju njegove riječi i posluživanju sakramenata, kojima trajno obnavljaš svoje vjernike.

Daruj nam svete službenike oltara koji će biti pažljivi i brižni čuvari euharistije, sakramenta najizvrsnijega dara, Krista, za otkupljenje svijeta.

Pozovi službenike svoga milosrđa da po sakramentu pomirenja šire radost tvojega oprostjenja.

Učini, Oče, da Crkva s radošću prihvati brojna nadahnuća Duha Sina tvoga i poslušna njegovu nauku brine za pozvane u svećeničku službu i posvećeni život.

Podupri biskupe, svećenike, đakone, posvećene osobe i sve krštene u Kristu, kako bi vjerno ispunili svoje poslanje u službi evanđelja.

To te molimo po Kristu, našem Gospodinu. Amen.

Marijo, Kraljice apostola, moli za nas!

Benedikt XVI.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €

Naručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku:

Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo:

Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji